

Fastsættelse af samvær mellem anbragte børn og deres forældre

LOUISE AUNSBJERG BIRCH

MASTER I UDSATTE BØRN OG UNGE, FAGLIG LEDELSE

ANSLAG: 82.774

Indholdsfortegnelse

1. ABSTRACT	1
2. PROBLEMFELT	2
2.1 Erfaringer fra praksis vedrørende fastsættelse af samvær	4
3. PROBLEMFORMULERING	5
4. BEGREBSDEFINITIONER	6
5. TEORETISKE PERSPEKTIVER PÅ INDDRAGELSE OG SAMVÆR	8
6. METODE	10
6.1 Forskningsdesign og videnskabsteoretisk perspektiv	11
6.2 Undersøgelsesmetoder	11
6.2.1 Udvælgelse af informanter	12
6.2.2 Vignetundersøgelse	13
6.2.3 Fokusgruppeinterview	14
6.4 Kodnings- og analysestrategi	15
6.5 Forskning i eget felt	16
6.6 Transparens, troværdighed, bekræftbarhed og overførbarehed	17
6.7 Metodekritik	18
8. ANALYSE	19
8.1 Præsentation af vignetundersøgelsens fund	19
8.2 Forskellige vurderinger – er det et problem?	21
8.3 Børnesynets indvirkning på den socialfaglige vurdering	22
8.4 Det dilemmafyldte skøn	27
8.5 Hvilken betydning har relationen til forældrene?	29
9. KONKLUSION	32
10. PERSPEKTIVERING	34
Referencer	37
Lovtekster og bekendtgørelser	40
Bilag	40

1. ABSTRACT

This project focuses on the theme regarding contact between children in care and their parents. It has a specific focus on the complex evaluation and decision-making process that social workers find themselves in when they have to make an assessment regarding the child's contact with its parents. The starting point for the project's focus is, among other things, the new Children's Act and several research studies, which have shown that many children and young people do not feel involved in the authority's case processing.

Furthermore, the project focuses on the dilemmas that social workers experience in practice in relation to 1) assessing the extent and duration of contact between the child and its parents and, 2) the dilemmas social workers experience in relation to young people's own involvement in the case processing.

The project's empirical data has been obtained via a vignette study and a focus group interview. The intention of specifically combining these two methods has been to gain concrete insight into whether there are differences in how social workers assess visitation in the same case and what information they rely on as a basis for their assessment. Likewise, to achieve a nuanced and in-depth insight into some of the dilemmas social workers can experience in reality and in relation to the above description of the project's focus.

Based on the project's empirical data, it can be inferred that social workers experience complexities when they must establish contact between children in care and their parents. Likewise, it can be concluded that there is a big difference in how social workers determine contact in the same case. The reason for this is, among other things, that the social workers emphasize and prioritize different information in the vignette case, and they have different perspectives on the case's issues. To nuance the project's empirical data, various research results are included as well as theory regarding children's view, child involvement and psychological attachment theory.

Based on the project's central findings - at the end of the project's perspective section - some recommendations are given regarding what a social work leader can focus on to qualify this specific area regarding contact between children in out-of-home care and their parents.

2. PROBLEMFELT

Hvert år anbringes cirka 3500 børn uden for hjemmet i Danmark, hvilket er en af de mest indgribende støttende indsatser, der kan iværksættes i forhold til børn og unge i udsatte positioner. Hvert anbringelsesforløb er unikt og kan være forbundet med forskellige dilemmaer, udfordringer og usikkerheder (Henriksen & Nielsen, 2022, s. 15-28).

Fra politisk hold har der gennem en længere årrække været særlig opmærksomhed på kommunernes sagsbehandling i børn- og ungesagerne. Der er gennemført flere undersøgelser, som har vist at der begås mange fejl i kommunernes sagsbehandling (Ankestyrelsen, 2023; Bengtsson & Olsen, 2021). Med henblik på at kvalificere sagsarbejdet er der gennem de sidste 20 år implementeret en række nye love og reformer, som haft til hensigt b.la. at sikre barnets bedste samt at øge barnets medindflydelse i egen sag. Det er b.la. sket via Anbringelsesreformen (2006), Barnets Reform (2011) og senest barnets lov (2024) (Henriksen & Nielsen, 2022, s. 15-52; Klyvø, 2011; Social- og Ældreministeriet, 2021; Nissen, et al., 2024).

Når et barn eller en ung¹ anbringes uden for hjemmet er sagsbehandlingsforløbet reguleret af en række love, regler og bestemmelser. De fastlægger, hvad kommunen kan og skal gøre, samt hvilke rettigheder barnet og dets forældre har i forbindelse med anbringelsesforløbet (Henriksen & Nielsen, 2022, s. 15-52). Dette projekt har fokus på socialrådgivernes skøn i forbindelse med fastsættelse af samvær mellem de anbragte børn og deres forældre. Det er et afgrænset nicheområde inden for anbringelsesfeltet, som har stor betydning for barnet, forældrene og hele anbringelsesforløbet (Klyvø, 2011; Rasmussen, Jensen, Anderberg, & Villumsen, 2023).

I forbindelse med barnets anbringelse er kommunen forpligtet til at sørge for, at barnet forsat har samvær og kontakt til sine forældre og det øvrige netværk. Det fremgår i barnets lov at formålet med samværet er, at barnet kan bevare kontakten og relationen til sit biologiske ophav. Dette ses i relation til de grundlæggende menneskerettigheder om retten til privat- og familieliv jf. Menneskerettighedskonventionens artikel 8 samt Børnekonventionens artikel 9, stk. 3, hvor det fremgår, at hvis et barn er adskilt fra den ene

¹ For at lette læsevenligheden anvendes i resten af projektet begrebet barn/børn, som kendetegnende for både anbragt børn og unge

eller begge forældre, så har barnet ret til at "opretholde regelmæssige personlig forbindelse og direkte kontakt med begge forældre, undtagen hvis dette strider imod barnets tarv" (Barnets lov, 2024; Lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention; FN-konventionen om Barnets rettigheder, 1992).

I Danmark er der en begrænset forskningsmæssig viden, som omhandler samvær mellem anbragte børn og deres forældre. De undersøgelser som foreligger har meget forskellige perspektiver på, hvorvidt samværerne er til skade eller gavn for de anbragte børn. Således beskriver nogen, at samværerne har positive effekter i anbringelsen (Lindén, 1983; Fanshel & Shinn, 1978; Berridge & Cleaver, 1987). Hvorimod andre anfægter dette og i stedet peger på, at samværerne bør betragtes som et socialt eksperiment, da der ikke foreligger sikker viden om effekterne og påvirkning på børnenes trivsel (Quinton, Rushton, Dance, & Mayes, 1997; Egelund & Hestbæk, 2003). Der er dog også undersøgelser, som giver et mere nuanceret billede af samværets betydning for de anbragte børn (Warming, 2005; Macaskill, 2002; Huseby-Lie, Ulvik, & Aamodt, 2024).

I 2023 blev der igangsat et 3-årigt forskningsprojekt i Danmark, som har fokus på samvær mellem anbragte børn og deres forældre (SAMVÆR: Støtte og udvikling i udsatte børns hverdagsliv (SOUL), 2024). Partnerskabet bag projektet har bragt en artikel i Altinget, hvor det b.la. fremgår, at der i Danmark er begrænset viden om samvær, men at international forskning peger på, "at et velforberedt- og understøttet samvær kombineret med andre indsatser kan have en positiv betydning for anbragte børns udvikling" (Nissen, et al., 2024).

Line Klyvø afsluttede i 2011 en større undersøgelse vedr. samvær. Her peger hun på, at der gennem mange år har været den grundtese i Danmark, at anbragte børn som udgangspunkt skal have samvær med sine forældre, da de er betydningsfulde for barnets positive personlighedsudvikling og generelle trivsel (Klyvø, 2011). Noget kan dog indikere, at dette er ved at ændre sig, hvilket b.la. kan forklares med, at der fra politisk hold er sket en grundlæggende ændring i børnesynet. Herunder, at børn ikke længere anses som objekter for de voksnes omsorg, men derimod som kompetente aktører, der skal have medbestemmelse over eget liv (Warming, 2011; Social- og Boligstyrelsen, 2023; Social- og Ældreministeriet, 2021). Denne politiske ændring i børnesynet ses blandt andet som følge af Børnekonventionen, der blev ratificeret i dansk lov i 1991. Perspektiverne fra det nye børnesyn afspejles således - i tiltagende grad - i Anbringelsesreformen (2006), Barnets

Reform (2010) og senest i barnets lov (2024). Et eksempel på denne ændring er blandt andet, at det tidligere var forældrene som havde ret til samvær, men nu er det barnets ret.

2.1 Erfaringer fra praksis vedrørende fastsættelse af samvær

Gennem de sidste 15 år har jeg arbejdet som myndighedssocialrådgiver med børn og unge i udsatte positioner, samt som socialrådgiver på en døgninstitution. I faglige drøftelser med mine kollegaer er det ofte blevet italesat, at det er komplekst at foretage en socialfaglig vurdering vedrørende anbragte børns samvær med deres forældre/netværk. Herunder hvor ofte, hvor længe og under hvilke vilkår barnet skal have samvær med sine forældre. Begrundelsen herfor er blandt andet, at der ofte er forskelligartede og nogle gange modstridende perspektiver på samværerne fra f.eks. plejeforældre, samværskonsulenter, de biologiske forældre og barnet (Birch, 2024).

Som det fremgår i forrige afsnit, så er der i barnets lov fokus på, at børn i højere grad skal inddrages og have medbestemmelse i egen sag - i samme grad som forældrene (Social- og Ældreministeriet, 2021; Forlaget jurainformation§, 2024). Som myndighedssocialrådgiver kan det være dilemmafyldt og svært at vurdere, hvilken vægtning det anbragte barns udtalelser skal have f.eks. i vurderingen af samværets omfang og vilkår. Eksempelvis, hvis et anbragt barn på 10 år fortæller, at hun ikke ønsker samvær med sine biologiske forældre fordi hun gerne vil have mere tid til at være sammen med sine venner og til at gå til fodbold, hvilken betydning skal det så have i forhold til samværets omfang? Hvis myndighedssocialrådgiveren vurderer, at denne pige skal have et kontaktbevarende samvær med sine forældre, hvor ofte skal de så ses? En gang om måneden, hver anden måned eller fire gange om året? Skal der fastsættes samvær når barnet ikke ønsker det? Hvilken vægtning skal barnets udtalelser have? Det kan således være yderst komplekst og dilemmafyldt at foretage socialfaglige vurderinger angående samvær mellem anbragte børn og deres forældre/netværk.

Ovenstående tydeliggør, at det er vigtigt, at der kommer fokus på dilemmaer myndighedssocialrådgiverne kan opleve i praksis, vægtning af barnets ønsker mm. I dette projekt er således fokus på det komplekse "refleksions- og handlingsrum" som myndighedssocialrådgivere befinder sig i, når de skal foretage en samværsvurdering. Med afsæt i flere forskningsrapporter som viser, at børn generelt ikke oplever sig inddraget i sagsbehandlingen, samt intentionerne i barnets lov, så har dette projekt særlig fokus på praksiserfaringer og den viden myndighedssocialrådgiverne har i forhold til at inddrage og

give anbragte børn medbestemmelse vedrørende samvær (Bengtsson & Olsen, 2021; Rasmussen, Jensen, Anderberg, & Villumsen, 2023; Huseby-Lie, Ulvik, & Aamodt, 2024). Jeg er optaget af, hvilke dilemmaer myndighedssocialrådgiverne oplever, når de skal træffe en beslutning eller afgørelse vedrørende samvær. Hvordan fastsættes samværene med afsæt i barnets bedste? Det fremgår i barnets lov, at barnets holdning skal inddrages under hensyntagen til dets alder, modenhed og eventuelle funktionsnedsættelse, men hvordan gøres det i praksis? Hvad hvis barnet er uenig med de andre parter, som indgår i samværet? Hvilken vægtning skal barnets ønsker så have i den endelige vurdering?

3. PROBLEMFORMULERING

Ovenstående problemfelt har givet anledning til følgende problemformulering:

- Hvordan inddrager myndighedssocialrådgivere informationer om barnet samt barnets udtalelser i deres socialfaglige vurderinger, når de fastsætter samvær?
- Hvilke dilemmaer oplever myndighedssocialrådgiverne i praksis i forhold til at vurdere samværets omfang og varighed samt i forhold til at inddrage og give anbragte børn medbestemmelse i egen sag, når de fastsætter samvær i en anbringelsessag?
- Hvordan kan man som socialfaglig leder medvirke til at kvalificere myndighedssocialrådgivernes arbejde med samvær mellem anbragte børn og deres forældre?

Jeg har undersøgt dette via en kvalitativ vignetundersøgelse og et fokusgruppeinterview af myndighedssocialrådgivere, som er ansat i en Familieafdeling. Med afsæt i den indsamlede empiri præsenteres afslutningsvis nogle anbefalinger til praksis i forhold til, hvordan man som socialfaglig faglig leder kan arbejde med at styrke dette felt inden for anbringelsesområdet. Projektets overordnede hensigt har således været, at skabe ny viden og indsigt vedrørende dette specifikke felt inden for anbringelsesområdet samt at det kan danne grundlag for faglige drøftelser blandt professionelle inden for anbringelsesområdet, hvilket kan medvirke til at styrke arbejdet vedrørende fastsættelse af samvær.

I besvarelsen af problemformuleringen ligger den primære vægt på det første og andet spørgsmål, som indgår i projektets analyse- og konklusionsafsnit. Det tredje og sidste spørgsmål besvares i det afsluttende perspektiveringsafsnit.

4. BEGREBSDEFINITIONER

I opgaven indgår nogle centrale begreber, som der i det følgende afsnit kort redegøres for.

Myndighedssocialrådgivere og det socialfaglige skøn

Gennem årene har der været anvendt forskellige begreber, som betegnelse for den professionelle, der varetager sagsbehandlingen vedrørende børn og unge i udsatte positioner. Eksempelvis myndighedssagssocialrådgiver, familierådgiver, sagsbehandler og det seneste begreb er børne- og ungerådgivere, der blev indført ifm. barnets lov. For læsevenlighedens skyld anvendes begrebet socialrådgiver i resten af projektet, som kendetegnende for den professionelle, der varetager sagsbehandlingen i barnets anbringelsessag.

I projektet er fokus på de socialrådgivere, som arbejder i en Familieafdeling b.la. med anbringelsessager. Et særligt kendetegn ved denne rolle er b.la., at de har ansvaret og kompetencen (definitions magten) til at foretage socialfaglige vurderinger, samt at træffe beslutninger og afgørelser, som har meget stor betydning for børn, unge og familier i udsatte positioner. Når en socialrådgiver skal vurdere og fastsætte omfanget, varigheden og eventuelt vilkår for et anbragt barns samvær med sine forældre, så foretages dette skøn ikke helt frit. For at tydeliggøre dette tager projektet afsæt i Molander og Grimens beskrivelse af det faglige skøn. Herunder, at skønnet (discretion) altid påvirkes af den ydre kontekst og de illustrerer dette ved hjælp af Dworkings doughnut-analogi (Bundesen & Skals, 2021, s. 13-32):

The concept of discretion is at home in only one sort of context; when someone is in general charged with making decisions subject to standards set by a particular authority. Discretion, like the hole in the doughnut, does not exist except as an area left open by a surrounding belt of restrictions. It is therefore a relative concept. It always makes sense to ask "Discretion under which standards?" (Bundesen & Skals, 2021, s. 17).

Hvis ovenstående citat skal overføres til socialrådgivernes skøn vedr. samvær, så er selve doughnuten b.la. barnets lov, hvorimod hullet i doughnuten repræsenterer den delegerede

myndighed som socialrådgiveren har fået tildelt i forhold til at kunne vurdere omfanget af barnets eller den unges² samvær med sine forældre.

Samvær mellem anbragte børn og deres forældre

Dette begreb dækker over barnets kontakt med sine forældre og det øvrige netværk. Når et barn eller en ung anbringes uden for hjemmet – med eller uden samtykke – så er det i udgangspunktet socialrådgiveren (kommunen), som har kompetencen til at regulere og fastsætte hvor ofte og hvor længe det anbragte barn skal have samvær med sine forældre. I tilrettelæggelsen af samværet skal der lægges afgørende vægt på "barnets bedste" og formålet med anbringelsen. Ligeledes fremgår det, at barnets holdning skal inddrages ift. omfang, rammer og sted for samværene mm. Det fremgår ligeledes, at hensynet til barnet og formålet med anbringelsen skal veje tungere end forældrenes ønsker til samvær (Barnets lov, 2024).

Når der skal fastsættes samvær mellem barnet og dets forældre er der jf. barnets lov mulighed for at iværksætte forskellige støttende indsatser. Det kan f.eks. være et "støttet samvær", som er en frivillig indsats. Ved et støttet samvær deltager en samværskonsulent i samværene med henblik på at give forældrene råd og vejledning mhp. at kunne indgå i samværene på en positiv og udviklende måde i relation til barnet (Forlaget jurainformation§, 2024).

Børne- og ungeudvalget³ kan for en bestemt periode træffe afgørelse om, at samværene mellem barnet og dets forældre skal være overvågede. Det betyder, at der hele tiden skal være en samværskonsulent til stede under samværet. Barnet må på intet tidspunkt være alene med sine forældre. Der kan kun træffes afgørelse om overvåget samvær, hvis det vurderes nødvendigt af hensyn til barnets tryghed, sundhed og udvikling i samværene (Barnets lov, 2024).

Børne- og ungeudvalget kan ligeledes træffe afgørelse om, at samværene skal delvist- eller helt afbrydes for en bestemt periode. Dette sker, hvis kommunen vurderer, at samværene bør fastsættes til mindre end 45 minutter hver 4. uge. I forbindelse med barnets lov er

² For at lette læsevenligheden anvendes i resten af projektet begrebet børn, som kendetegnende for både anbragte børn og unge.

³ Børn- og Ungeudvalget er et nævn med domstolslignende kompetence. Udvalget er uafhængigt af kommunalbestyrelsen og består af en byretsdommer, to pædagogisk-psykologisk sagkyndige, samt to personer fra kommunalbestyrelsen.

børnenes retssikkerhed ligeledes blevet styrket, så de nu får partsrettigheder fra de fylder 10 år blandt andet i afgørelser vedr. samvær. Med barnets lov er det ligeledes blevet indført, at anbragte børn fra de er 10 år kan anmode om, at samværene med forældrene suspenderes i otte uger uden at sagen forelægges børne- og ungeudvalget (Forlaget jurainformation§, 2024).

Inddragelse af børn og unge i egen sag

Begrebet inddragelse trækker på flere forskellige faglige traditioner fra både jura, barndomssociologi og barndomsspsykologi. I dette projekt defineres begrebet som kendetegnende for, at barnets kontinuerligt inddrages i sagsbehandlingsprocessen. Dette med henblik på, at barnet bliver informeret om sagsbehandlingsforløbet, samt får mulighed for at udtrykke sine egne synspunkter, erfaringer og ønsker, imens socialrådgiveren lytter og tager barnets udtalelser alvorligt. Herunder, at barnets udtalelser og ønsker inddrages i beslutningsgrundlaget når socialrådgiveren skal træffe en beslutning eller afgørelse vedrørende samværet (Jensen & Sørensen, 2023, s. 11-26).

5. TEORETISKE PERSPEKTIVER PÅ INDDRAGELSE OG SAMVÆR

Formålet med dette afsnit er at lave en form for operationel teoretisk ramme, som kan danne teoretisk grundlag for projektets analyse. Som det fremgår i ovenstående problemfelt og problemformulering, så har projektet fokus på samvær mellem de anbragte børn og deres forældre. Herunder, socialrådgivernes viden og praksiserfaringer i forhold til at inddrage og give barnet medbestemmelse, når der skal træffes en beslutning eller afgørelse vedrørende samvær. Med henblik på at kunne perspektivere og nuancere den indsamlede data i forhold til en teoretisk referenceramme, anvendes i analysen b.la. teori vedrørende børnesyn og børneinddragelse.

Begrebet børnesyn henviser til, hvordan man som voksen ser og forstår børn og deres position i forhold til voksne samt de holdninger der er vedrørende børn og barndom. Flere forskningsundersøgelser peger på, at socialrådgiverens subjektive børnesyn har en stor indvirkning på, hvorvidt og hvordan et barn inddrages i sagsbehandlingen samt socialrådgivernes skøn og beslutninger (Bengtsson & Henze-Pedersen, 2022; Quinton, Rushton, Dance, & Mayes, 1997; Huseby-Lie, Ulvik, & Aamodt, 2024; Schwartz & Warming, 2023). Hanne Warming beskriver, hvordan børnesynet har ændret sig markant gennem de

seneste 100 år. Dengang var det almindeligt at have et børnesyn, som var præget af "børn skal ses, ikke høres". Det har gradvist ændres sig, til at børn i det "nyere" børnesyn anses som en kompetent aktør i eget liv, som besidder vigtige indsigter og meninger om eget liv (Warming, 2011; Jensen & Sørensen, 2023).

I den nye barnet lov lægges i høj grad også vægt på perspektiverne fra det "nyere" børnesyn. I aftaleteksten fremgår det således, at børn skal betragtes som aktive samfundsborgere med ret til inddragelse og medbestemmelse i eget liv på lige fod med voksne (Warming, 2011, s. 29-46; Jensen & Sørensen, 2023; Social- og Ældreministeriet, 2021). Gennem flere år har der inden for børn og ungeområdet været fokus på, hvordan man kan styrke sagsbehandlingen, så børnene reelt bliver inddraget i stedet for symbolsk inddraget. Birgitte Schjær Jensen (2014) beskriver, at symbolsk inddragelse er kendetegnet ved, at barnet inddrages i sagsbehandlingsprocessen i form af at socialrådgiveren taler med barnet, men reelt har barnets udsagn ikke nogen indflydelse på udfaldet af den beslutning eller afgørelse, som socialrådgiveren træffer.

Der er gennemført flere forskningsundersøgelser, som har fokus på børns oplevelser med at blive inddraget i sagsbehandlingen. Birgitte Schjær Jensen beskriver, at børnene primært oplever at blive symbolsk fordi de har oplevelsen af, at socialrådgiveren kun taler med dem fordi det er et krav ifølge lovgivningen - og ikke fordi socialrådgiveren reelt er interesseret i at høre barnets perspektiv og ønsker (Jensen B. S., 2014). Det fremgår desuden i en vidensindsamling fra VIVE at børn i udsatte positioner ofte oplever, at de bliver mødt af et voksenstyret system, når de har en sag hos kommunen. Ligeledes mangler de information og viden om, hvad der sker i sagen og hvilke muligheder de har for at få indflydelse (Bengtsson & Henze-Pedersen, 2022).

Med henblik på at styrke børnenes inddragelse og medbestemmelse i egen sag er der blevet udarbejdet flere forskellige refleksionsmodeller og metoder som omhandler, hvilke elementer socialrådgiverne skal have fokus på i sagsbehandlingen. En af disse er BIMO-modellen (BørneInddragelse på MyndighedsOmrådet), som er en videreudvikling af Lundys model for inddragelse (Henze-Pedersen & Bengtsson, 2024; Jensen & Sørensen, 2023, s. 121-144; Henriksen & Nielsen, 2022, s. 229-250). BIMO-modellen er udarbejdet som et refleksionsredskab, som har til hensigt at give socialrådgivere mulighed for et fælles sprog

samt at tydeliggøre de fem elementer, der generelt er betydningsfulde at medindtænke i forhold til børneinddragelse i en myndighedskontekst:

Tid og rum:

Der skal gives tid og skabes rum til at børnene kan udtrykke deres synspunkter gennem hele sagsbehandlingsforløbet.

Stemmer:

Børnene skal have hjælp og støtte til at kunne udtrykke deres holdninger/perspektiver og informeres om, hvordan deres og andres synspunkter indgår i og påvirker sagsbehandlingen.

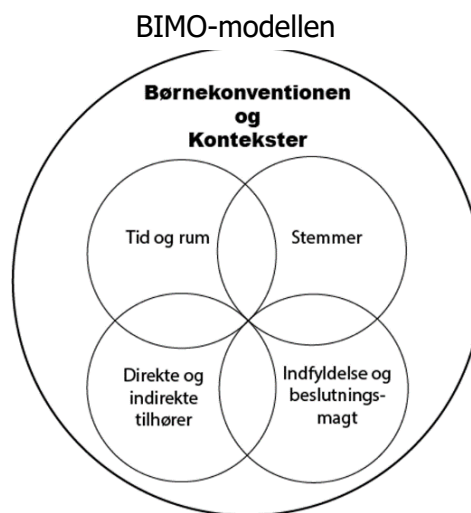
Direkte og indirekte kontakt:

Der skal lyttes til børnenes synspunkter af de voksne, som både er i direkte og indirekte kontakt med barnet.

Indflydelse og beslutningsmagt:

Børnenes holdninger og ønsker skal gives en passende vægt i beslutninger og socialrådgiverne har ansvaret for at træffe disse beslutninger, så barnet ikke får oplevelsen af at stå alene med beslutningen.

BIMO-modellen bygger på en forståelse af børneinddragelse, som kendetegnet ved at være: "en rettighed som barnet har, samt en social proces og praksis, som er formet og betinget af barnets individuelle forhold, samt de særlige vilkår og forhold, der eksisterer på myndighedsområdet" (Henze-Pedersen & Bengtsson, 2024).

6. METODE

I de kommende afsnit præsenteres projektets design og metodiske fremgangsmåde samt de overvejelser der er gjort i denne forbindelse. Hensigten hermed er at skabe forskningsmæssig transparens, så det bliver muligt for læseren at kunne forholde sig kritisk til projektets udførelse og dets resultater (Tanggaard & Brinkmann, 2020, s. 657).

6.1 Forskningsdesign og videnskabsteoretisk perspektiv

Dette er et samfundsvidenskabeligt projekt, som har et åbent og eksplorativt sigte med henblik på at få indsigt i og viden om det komplekse handlings- og refleksionsrum en socialrådgiver kan befinde sig i, når der skal træffes en beslutning eller afgørelse vedr. et anbragt barns samvær med dets forældre (Jensen & Kvist, 2019; Ringø & Christensen, 2022). Det udarbejdes ud fra en fortolkende og hovedsagelig abduktiv tilgang. Det vil sige, at der hverken tages primært afsæt i enten en teori- eller empiridrevet tilgang. Derimod veksles mellem teori og empiri i projektprocessen (Thualagant, 2018; Jæger, 2019).

Helt overordnet udarbejdes projektet med afsæt i den hermeneutiske videnskabsteoretiske position, som er velegnet når man som forsker ønsker at undersøge konkrete fænomener med afsæt i individets subjektive livsverden (Ringø & Christensen, 2022; Guldager, 2015, s. 117-143). En central pointe ved hermeneutikken er erkendelsen af, at jeg som forsker aldrig møder eller forstår verden forudsætningsløst. Hermed menes, at mine forforståelser, subjektive viden og erfaringer og den specifikke kontekst altid vil påvirke undersøgelsesprocessen. Ligeledes vil forforståelserne altid være en central del af det vidensgrundlag jeg "trækker på" i mødet med noget nyt (Christensen, Jørgensen, & Lysen, 2021, s. 115-134; Guldager, 2015, s. 117-143). Gennem hele projektprocessen har jeg således haft til hensigt, at sætte mine forståelser i spil i forhold til den primære- og sekundære empiri. Dette har jeg gjort, ved at bringe mine forforståelser i spil blandt andet i forhold til ny viden fra diverse faglitteratur og forskning på området. Dette med henblik på at opnå ny viden og indsigt i projektets genstandsfelt. Denne bevægelse mellem forforståelser og ny viden er i princippet uendelig og kaldes indenfor hermeneutikken for den hermeneutiske cirkel (Christensen, Jørgensen, & Lysen, 2021, s. 115-134; Sunesen, 2020, s. 17-34). Ved at sætte min egen erkendelseshorisont i spil i forhold til projektets empiri, så er det hensigten at vi i fællesskab opnår nye erkendelseshorisonter, hvorved der kan opstå det som kaldes for en "horizontalsammensmeltning" (Christensen, Jørgensen, & Lysen, 2021, s. 115-134).

6.2 Undersøgelsesmetoder

Med henblik på at besvare projektets problemstilling, kombineres to forskellige kvalitative undersøgelsesmetoder, som er henholdsvis en vignetundersøgelse og et fokusgruppeinterview. Disse metoder er relevante at anvende i dette projekt, da de på forskellig vis giver mulighed for at opnå indsigt i socialrådgivernes subjektive holdninger,

viden og praksiserfaringer vedrørende fastsættelse af samvær (Ejrnæs & Monrad, 2012; Damgaard, 2019).

Undersøgelsesmetoderne blev gennemført i et sekventielt forløb. Hermed menes, at der først blev gennemført en vignetundersøgelse, som genererede viden, som efterfølgende skulle danne grundlag for de faglige drøftelser blandt socialrådgiverne i fokusgruppeinterviewet (Jæger, 2019).

6.2.1 Udvalgelse af informanter

Da jeg havde besluttet projektets problemformulering, drøftede jeg den med mine kollegaer i den Børne- og Familieafdeling, hvor jeg er ansat som myndighedssocialrådgiver. De synes, at det lød spændende og sagde med det samme, at de gerne ville indgå i vignetundersøgelsen og det efterfølgende fokusgruppeinterview. Nogle dage derefter sendte jeg vignetundersøgelsen ud til afdelingens socialrådgivere. Efter nogle uger havde jeg modtaget otte besvarelser, hvorefter jeg igen spurgte mine kollegaer, om de fortsat gerne ville deltage i fokusgruppeinterviewet. Det ville de gerne, og flere tilkendegav i den forbindelse, at de var spændte på, hvorvidt der var forskel i deres vurderinger.

Da jeg skulle gennemføre fokusgruppeinterviewet havde jeg bevidst valgt, at der ikke skulle deltage i leder i processen. Dette med henblik på at skabe mest mulig trykthed blandt informanterne i forhold til, at turde åbne op for de dilemmaer de kan opleve i praksis. Der deltog i alt 6 socialrådgivere i interviewet, herunder 3 socialrådgivere med flere års erfaring, 2 nyuddannede socialrådgivere med få måneders erfaring samt en socialrådgiverpraktikant. Det varede cirka 45 minutter og blev optaget med henblik på at jeg kunne transskribere det efterfølgende.

I gennemførelsen af fokusgruppeinterviewet havde jeg særlig fokus på, at halvdelen af informanterne var nyuddannede og relativt nye på arbejdspladsen. Min hypotese var, at det kunne være svært og sårbart for dem at italesætte deres holdninger og faglige perspektiver over for tre erfarne socialrådgivere. Jeg valgte derfor at starte interviewet med en kort forklaring vedrørende projektets fokus og formål, samt hvad vignetundersøgelsen og fokusgruppeinterviewet skulle anvendes til. Derefter italesatte jeg, at i faglige drøftelser vedrørende samvær kan der være meget forskellige perspektiver på, hvor ofte og hvor længe barnet skal have samvær med sine forældre. Den primære begrundelse for at

italesætte dette var, at informanterne ikke skulle sidde tilbage med oplevelsen af, at de havde "vurderet forkert", hvis de var uenig med deres kollegaer.

Da interviewet gik i gang var informanterne i starten lidt forbeholdne, men der gik ikke lang tid før drøftelserne og refleksionerne foregik rimelig flydende. Selvom det primært var de 2 mest erfarne som talte mest, så sagde de alle sammen noget. Det var min oplevelse, at alle informanterne var engagerede og havde nogle faglige relevante perspektiver på vignetundersøgelsens case.

I mine efterrefleksioner er det blevet tydeligt, at det at gennemføre et interview er en "særlig kunst". Således oplevede jeg det som spændende, men også udfordrende at facilitere det. Således havde jeg meget fokus på at skabe psykologisk tryghed i rummet, at alle fik mulighed for at komme til orde samt at sikre, at drøftelserne blev inden for projektets emne. I den efterfølgende gennemgang af materialet er det blevet synligt for mig, at jeg ikke formåede i tilstrækkelig grad at spørge ind til informanternes udtalelser. En årsag hertil var bl.a. at jeg var optaget af, at alle skulle have lov til at komme til orde. Det ville nok have bragt flere dybdegående nuancer frem, hvis jeg havde været bedre til at stille uddybende spørgsmål (bilag 2).

6.2.2 Vignetundersøgelse

Projektets vignetundersøgelse gennemføres ud fra en vertikal og kvalitativ tilgang, hvor der udarbejdes en realistisk - men fiktiv - vignetcase vedrørende et 9-årigt barn. En vertikal vignetundersøgelse er kendetegnet ved, at man gennem flere spørgsmål til vignetundersøgelsens case ønsker at få indblik i respondenternes holdninger til de temaer, som præsenteres i casen (Ejrnæs & Monrad, 2012, s. 29-30). Min begrundelse for at anvende vignetmetoden var således, den var velegnet til at opnå indsigt i socialrådgivernes "holdninger, forestillinger, vurderinger, forståelser, tolkninger, værdier eller normer i forhold til et givent fænomen eller scenarie" (Ejrnæs & Monrad, 2012, s. 13). Med afsæt i vignetundersøgelsen blev det muligt at se, hvordan de konkret ville fastsætte samværet i vignetundersøgelsens case samt deres socialfaglige begrundelser. Med henblik på at skabe mest mulig gennemsigtighed i projektet indsættes hele vignetundersøgelsen;

2WS4-67PD-XPU5

I forbindelse med mit afgangsprøve på masteruddannelsen i udsatte børn og unge ønsker jeg at undersøge myndighedssagsbehandlingens viden og erfaringer ift. at inddrage og give anbragte børn og unge medbestemmelse, når der skal foretages en vurdering vedr. barnet/den unges samvær med dets forældre.

I denne vignetteundersøgelse skal du først læse en fiktiv case, hvorefter du skal besvare 4 spørgsmål vedr. barnets samvær med dets forældre.

Din besvarelse er fuldstændig anonym og det er ikke muligt at se, hvem der har lavet de enkelte besvarelser.

Alle oplysninger behandles fortroligt og etisk forsvarligt.

Tak for hjælpen!

Ida på 9 år har været anbragt uden samtykke i sin nuværende plejefamilie siden hun var 3 måneder gammel. Børn og unge-udvalget har truffet afgørelse om, at Ida skal forblive anbragt uden for hjemmet uden samtykke barndommen ud.

Tina (mor) er bevilliget førtidspension grundet lav IQ samt en angst diagnose. Claus (far) arbejder som portør på et hospital. Forældrene bor sammen i en lejlighed, som ligger en time væk fra plejefamilien.

Gennem de seneste 2 år har der været fastlagt støttet samvær mellem Ida og hendes forældre i et samværsløstale en gang om måneden af 3 timers varighed per gang.

Forældrene beskriver, at samværene går godt. De synes, at de profiterer af den støtte og vejledning de får af samværskonsulent. De ønsker, at samværene sættes op til to gange om måneden af 5 timers varighed per gang. Desuden ønsker forældrene, at samværene rykkes hjem til deres lejlighed, så der kan arbejdes på, at Ida på et tidspunkt kan overnatte hos dem i weekenden.

Samværskonsulenten beskriver, at begge forældre er samarbejdsvillige og at de profiterer af den støtte og vejledning de får. Det fremgår af samværsskemaerne, at forældrene har brug for støtte til at planlægge de aktiviteter de skal lave med Ida samt til at være grænsesættende. Det fremgår, at forældrene og Ida virker til at hygge sig under samværene og at de laver aktiviteter såsom at bage, gå tur, gå i biografen mm.

Plejefamilien beskriver, at Ida gennem en længere periode har fortalt, at hun ikke vil til samvær. Hun kan nogle gange været ked af det inden hun skal afsted og hun er ofte i dårligt humør når hun kommer hjem. Ida fortæller til plejeforældrene, at samværene er kedelige og at hun hellere være sammen med sine venner.

Ved børnesamtalen med Ida fortæller hun til dig, at hun ikke vil have samvær med Tina og Claus lige nu. Hun begrundet dette med, at samværene er kedelige og at hun ønsker mere tid sammen med sine venner og fritidsaktiviteter svømning, hvor hun lige er kommet på konkurrenceholdet. Ida fortæller, at hun er træt af at være plejebarn og at hun ønsker at leve et "normalt" liv ligesom hendes veninder. Adspurgt ved Ida ikke, hvornår hun har lyst til at se Tina og Claus igen.

03.08.2024, 11:22

SurveyKact

I de følgende spørgsmål skal du vurdere, hvordan samværene mellem Ida, Tina og Claus skal tilrettelægges fremadrettet.

Skal der fortsat fastsættes samvær mellem Ida og hendes forældre?

Vurderer du, at der fortsat skal fastsættes samvær mellem Ida og hendes forældre? ☐ Ja ☒ Nej

Hvis ja, hvordan vurderer du omfanget og varigheden skal være af Idas samvær med sine forældre?

(Skriv et præcist tal ift., hvor ofte du vurderer der skal være samvær. Eksempelvis 4 gange om måneden eller 1 gang om året. Du skal ikke skrive flere muligheder såsom 2-4 gange om måneden.)

Hvor ofte skal Ida have samvær med sine forældre?

Hvor lang tid skal samværet være?

Hvilke oplysninger i casen er særligt udslagsgivende for din vurdering vedr. det fremadrettede samvær?

Skriv en kort begrundelse for, hvorfor du har fastsat samværet som du har gjort.

<https://www.surveyxact.dk/serve/com.pls.morpheus.web.pages.CoreRespondentPrintDialog?key=2WS467PDXWU5&autoconfirm=false&onback...> 1/2

6.2.3 Fokusgruppeinterview

Efter vignetteundersøgelsen blev der gennemført et kvalitativt semistruktureret fokusgruppeinterview med seks socialrådgivere fra en Familieafdeling (Poulsen, 2019, s. 97-116; Damgaard, 2019, s. 131-145). Et fokusgruppeinterview er kendetegnet ved, at der deltager flere specifikt udvalgte informanter, som har fokus på et bestemt emne, der er fastsat af forskeren samt at interaktionen mellem informanterne er udgangspunktet for dataproduktionen (Bloksgaard & Andersen, 2012, s. 27; Halkier, 2016). Min begrundelse for at vælge et fokusgruppeinterview ifm. dataindsamlingen var, at den giver mulighed for at opnå indsigt i forhold til socialrådgivernes praksiserfaringer og viden i forhold projektets genstandsfelt.

Jeg havde oprindeligt overvejet at gennemføre et eller to enkelte interviews, men jeg valgte i stedet fokusgruppeinterviewet ud fra den betragtning, at det kunne styrke og nuancere empiriindsamlingen at informanterne fik mulighed for at have en fælles drøftelse vedrørende projektets genstandsfelt (Halkier, 2016; Bloksgaard & Andersen, 2012, s. 25-46). Som forberedelse til fokusgruppeinterviewet udarbejdede jeg 3 plancher, som socialrådgiverne skulle drøfte i fællesskab. Hensigten hermed var, at det gav mig mulighed for at have en

form for styring i forhold til, hvad informanterne skulle drøfte. Jeg fik dog kun brugt den første planche, da jeg undervejs i fokusgruppeinterviewet oplevede at drøftelserne var relevante og de foregik rimelig flydende uden at jeg behøvede at anvende plancherne.

I efterreflektionerne er det blevet tydeligt for mig, at det er "en særlig kunst", når man som forsker skal gennemføre og facilitere et fokusgruppeinterview. Undervejs i interviewet havde jeg stor fokus på, at alle informanterne skulle være trygge og have mulighed for at komme til orde, hvis de ønskede det. I den efterfølgende transskribering af materialet er det blevet tydeligt for mig, at jeg ikke i tilstrækkelig grad formåede at stille uddybende spørgsmål. Det kan til dels forklares ved, at jeg er utrænnet i forhold til at facilitere og gennemføre fokusgruppeinterview. Jeg fandt det således udfordrende at holde de mange bolde i luften, som det kræver at styre sådan en proces. Herunder, at skabe plads til at alle kunne komme til orde, at have fokus på at skabe psykologisk tryghed og samtidig sørge for at de faglige drøftelser ikke kom for "langt væk" fra projektets fokus.

Med afsæt i projektets hermeneutiske videnskabsteoretiske position er det min oplevelse, at vi i nogen grad undervejs i fokusgruppeinterviewet formåede, at drøftelserne foregik i vekselvirkning mellem vores subjektive forforståelser og ny viden, og derved opnåede at påvirke hinandens forståelseshorisonter. Eksempelvis, da en informant fortalte om et dilemma fra praksis, hvorefter en anden supplerede denne fortælling, ved at fortælle om nogle teoretiske perspektiver, der kunne nuancere denne fortælling. Hvorvidt der i fokusgruppeinterviewet forgik en reel horisontalsammensmeltning er dog svært at vurdere (Christensen, Jørgensen, & Lysen, 2021).

6.4 Kodnings- og analysestrategi

Jeg valgte at optage fokusgruppeinterviewet og efterfølgende transskribere det. Formålet hermed var at komme "helt tæt" på den indsamlede empiri, hvilket ikke havde været muligt, hvis jeg kun havde skrevet noter undervejs, eller kun havde transskriberet dele af interviewet (Brinkmann & Tanggaard, 2020, s. 33-63). Den første gennemlæsning af fokusgruppeinterviewet og vignetundersøgelsens kvalitative besvarelser foretog jeg helt åbent. Her noterede jeg alene de ting som jeg blev forundret over, eller pointer/udsagn, som jeg oplevede som særlige betydningsfulde. Derefter foretog jeg en datadreven kodning med

henblik på, at få øje på de gennemgående temaer (koder) i den indsamlede empiri (Poulsen, 2019; Brinkmann & Tanggaard, 2020, s. 33-63).

6.5 Forskning i eget felt

Projektets vignetundersøgelse og fokusgruppeinterview er gennemført på den arbejdsplads, hvor jeg på daværende tidspunkt arbejdede som socialrådgiver. Informanterne, der indgik i vignetundersøgelsen var derfor mine nærmeste kollegaer. Når man som forsker gennemfører et projekt, hvor den primære empiri indsamles i sin egen organisation, så medfører det ofte nogle særlige styrker og udfordringer. Reed og Procter (Kragelund, 2007) beskriver i den forbindelse tre forskellige forskerpositioner: outsider, hybrid og insider. De kendetegnes ved at være på et kontinuum, som går fra at man som forsker er helt ukendt (outsider) til at man er en integreret del af feltet (insider). I dette projekt antager jeg en insiderposition, hvilket ifølge Reed og Procter oftest er kendetegnet ved, at man forsker i egen praksis, med henblik på at løse et konkret praksisproblem og dermed bidrage til den professionelle viden (Kragelund, 2007). Jeg oplever, at styrken ved at gennemføre projektet i min egen organisation b.la. har været, at jeg gennem hele forløbet havde let adgang til de informanter, som kunne bidrage med viden og erfaring vedrørende projektets genstandsfelt.

Det er min fornemmelse, at min position som insider gjorde, at mine kollegaer relativt hurtigt fik psykologisk tryghed ifm. fokusgruppeinterviewet. Min begrundelse herfor er, at informanterne relativt hurtigt åbnede op og talte om nogle af de udfordringer de oplever i praksis. Jeg er dog bevidst om, at det for nogen af informanterne måske har været svært at italesætte sine faglige usikkerheder og/eller uenigheder netop fordi jeg var insider. I så fald kunne det have styrket dataindsamlingsprocessen, at det var en outsider (ukendt), som gennemførte fokusgruppeinterviewet (Kragelund, 2007).

Man kan også argumentere for nogle udfordringer, ved at gennemføre et projekt i egen organisation. Eksempelvis at mit indgående kendskab til anbringelsesområdet (genstandsfeltet) kunne medføre at jeg ikke formåede at skabe en teoretisk distance (go native) i forhold til den indsamlede empiri. I så fald kunne dette medføre, at jeg som forsker kom til at identificere mig for meget med feltet og informanterne. Dette ville skabe en risiko for, at jeg ville undlade at stille uddybende spørgsmål under interviewet eller ikke var i stand til at forholde mig kritisk til den primære empiri i forbindelse med kodnings- og analyseprocessen (Zeeberg, 2014; Kragelund, 2007). Dette kan jeg godt genkende i

forbindelse med at jeg gennemførte fokusgruppeinterviewet – herunder, at jeg kunne være bedre til at stille uddybende spørgsmål. Min refleksion vedr. dette er dog også, at det har haft en betydning, at jeg har begrænset erfaring med at facilitere et fokusgruppeinterview.

6.6 Transparens, troværdighed, bekræftbarhed og overførbarhed

På baggrund af projektets kvalitative tilgang vurderes det ikke hensigtsmæssigt at tage udgangspunkt i begreberne: validitet, reliabilitet og generaliserbarhed som målestok for projektets kvalitetskriterier (Tanggard & Brinkmann, 2020, s. 657-670; Thagaard, 2004, s. 176-199). Dette vurderes at være mere relevante i naturvidenskabelige projekter, der tager afsæt i en kvantitativ tilgang. I dette projekt anvendes i stedet Tanggaard og Brinkmanns (2020) begreb transparens samt Thagaards (2004) begreber troværdighed, bekræftbarhed og overførbarhed som grundlag for projektets kvalitetskriterier.

Med begrebet troværdighed henvises til, at "den kritiske læser skal overbevises om, at forskningen er udført på en tillidsvækkende måde" (Thagaard, 2004, s. 176) og transparens omhandler, at projektets grundantagelser og fremgangsmåde er gennemsigtig for læseren (Tanggard & Brinkmann, 2020, s. 657-670). På baggrund af projektets fyldestgørende metodeafsnit vil jeg argumentere for, at projektet har en høj grad af troværdighed og transparens. Der er således lagt stor vægt på metodologisk refleksion i form af grundige beskrivelser vedr. projektets undersøgelsesforløb, dets opbygning samt grundantagelser. Dette gør det muligt for læseren at "kigge mig over skulderen" og derved kunne forholde sig kritisk til projektets udførelse og dets fund.

Begrebet bekræftbarhed omhandler blandt andet, at forskeren skal tydeliggøre grundlaget for sine egne tolkninger af empirien (Thagaard, 2004). Dette har jeg blandt andet gjort i forbindelse med beskrivelsen af, hvilken betydning det kan have for dataindsamlings- og kodningsprocessen at jeg har haft en position som insider. Ligeledes har jeg forsøgt at tydeliggøre grundlaget for mine tolkninger ved at tydeliggøre, at jeg er bevidst om, at mine forforståelser og indgående kendskab til anbringelsesområdet kan påvirke min analyse af den indsamlede empiri. Dette forbehold har jeg forsøgt at udfordre ved at "sætte min egen viden og forforståelser i spil" ift. andre forskningsundersøgelser og den anvendte teori.

Det sidste begreb overførbarhed omhandler, hvorvidt projektets fund også vil være relevant i andre situationer (Thagaard, 2004). Mit perspektiv herpå er, at det ikke er alle projektets

centrale fund, som vil være relevant for en socialrådgiver eller faglig leder i en anden kommune, som arbejder med fastsættelse af samvær. På den anden side vil jeg dog argumentere for, at de to anvendte metoder har produceret empiri, som giver indblik i nogle fokuspunkter og tematikker, der er centrale for socialrådgivernes arbejde med fastsættelse af samvær. Herunder vil jeg argumentere for, at størstedelen af de centrale fokuspunkter og tematikker med høj sandsynlighed kan overføres til andre lignende situationer. Hvis jeg havde gennemført vignetundersøgelsen og fokusgruppeinterviewet i en anden kommune, så kan man ikke forvente, at jeg ville få præcis de samme svar, men der er høj sandsynlighed for, at de ville fremhæve nogle af de samme overvejelser og dilemmaer, som er fremkommet i dette projekt.

6.7 Metodekritik

I mine refleksioner over projektforsløbet har jeg tænkt på, at det muligvis kunne have styrket kodnings- og analyseprocessen, hvis der havde været flere personer om at gøre det. Begrundelsen herfor er, at en stor del af den indsamlede empiri bygger på åbne spørgsmål og informanternes subjektive svar, som man kan forstå forskelligt afhængig af, hvem der foretager kodningen. Da jeg har udarbejdet projektet alene har jeg derfor tilstræbt at "føre en form for cirkulær dialog" med det empiriske materiale. Herunder, at forsøge og forholde mig kritisk og undrende til den indsamlede empiri samt forsøge at finde svarende herpå via teori og anden forskning. Dette med henblik på, at udfordre mine egne forforståelser og commonsense. Derudover har jeg også haft flere faglige drøftelser med min vejleder vedrørende den indsamlede empiri, hvilket også har været medvirkende til at styrke kodnings- og analyseprocessen.

Ligeledes har jeg reflekteret over, hvilken betydning det har haft for analyseprocessen at vignetundersøgelsens besvarelser var anonyme. Dette gjorde jeg bevidst med henblik på at skabe mest mulig tryghed, når informanterne skulle drøfte vignetundersøgelsens fund i forbindelse med fokusgruppeinterviewet. Herunder, at den enkelte socialrådgiver ikke fik oplevelsen af at "have noget på spil" i forhold til, om man have truffet den "rigtige" beslutning. I den efterfølgende analyse er jeg blevet opmærksom på, at dette valg har medført, at jeg ikke har haft mulighed for at se, om der var nogle gennemgående mønstre b.l.a. i forhold til, om de erfarne socialrådgivere vurderede anderledes end de nyuddannede. Ligeledes har anonymiteten medført, at der ikke har været mulighed for, at sammenholde

informanternes konkrete besvarelser i vignetundersøgelsen med deres udtalelser i fokusgruppeinterviewet.

8. ANALYSE

Projektets analyseafsnit har til hensigt at diskutere, nuancerer og perspektivere problemformuleringens to første spørgsmål. Dette gøres med afsæt i nogle af de centrale fund, som er gjort i vignetundersøgelsen og fokusgruppeinterviewet.

8.1 Præsentation af vignetundersøgelsens fund

I det følgende afsnit præsenteres de centrale fund, som er gjort i forbindelse med vignetundersøgelsen. Som det fremgår i metodeafsnittet, så havde vignetundersøgelsen til hensigt at producere både kvantitativ og kvalitative data vedrørende socialrådgivernes vurderinger og begrundelser.

Samlet viser analysen af vignetundersøgelsens data, at der er stor forskel på, hvordan socialrådgiverne vil fastsætte samværet mellem det anbragte barn og dets forældre i vignetundersøgelsens case (bilag 1):

	Hyppighed	Varighed	Timer per år
Nr. 1	Samværet afbrydes i 8 uger		
Nr. 2	Samværet afbrydes i 8 uger, derefter 4 gange om året	3 timer	12
Nr. 3	4 gange om året	1 time	4
Nr. 4	6 gange om året	3 timer	18
Nr. 5	1 gang månedligt el. 6 gange om året	1-2 timer	12-24
Nr. 6	1 gang om måneden	3 timer	36
Nr. 7	1 gang om måneden	1 time	12
Nr. 8	2 gange om måneden	2 timer	24

I socialrådgivernes besvarelser ses et kontinuum, som går fra at samværet helt afbrydes i otte uger til at det fastsættes til to gange om måneden. Sammenfattende ses i den ovenstående tabel, at nogle af socialrådgiverne vurderer at barnet skal se sine forældre fire timer årligt, hvorimod andre vurderer at se skal ses 24 timer om året. Dette er en væsentlig forskel, som vil få stor betydning for, hvilken relation barnet har til sine forældre (bilag 1).

I analysen af, hvordan man kan forstå den store divergens i socialrådgivernes vurderinger er det oplagt at være undersøgende på, hvilke oplysninger i casen, som socialrådgiverne lægger vægt på, samt hvilken begrundelse de bruger i forhold til at fastsætte samvær i vignetundersøgelsens case (bilag 1).

Med henblik på, at få indblik i socialrådgivernes vurderinger og begrundelser har jeg lavet et skema, som kan ses nedenfor. I feltet "faglige begrundelser" er der lavet en kort sammenfatning af informanternes besvarelser ift., hvilke oplysninger i casen, som er særligt udslagsgivende for deres vurdering samt deres begrundelse for, hvordan de konkret har tilrettelagt samværets hyppighed og varighed i vignetundersøgelsens case (bilag 1).

	Hyppighed & varighed	Faglig begrundelse
Nr. 1	Afbrydes i 8 uger	Der lægges vægt på barnets udtalelse om at hun ikke vil have samvær. I de 8 ugers afbrydelse kan der arbejdes på at gøre samværene bedre, så barnet ikke synes at de er kedelige.
Nr. 2	Afbrydes i 8 uger. Derefter samvær 4 gange årligt af 3 timers varighed	I casen lægges vægt på barnets udtalelse samt at der er truffet afgørelse om permanent anbringelse. Det fremgår, at barnets primære familie er plejefamilien og der skal være et kontaktbevarende samvær med forældrene. Samværene skal ikke skal afbrydes helt – trods pigens ønske – fordi barnet grundet sin alder kan have svært ved at overskue konsekvenserne herved.
Nr. 3	4 gange om året af 1 times varighed	Der lægges vægt på at pigen nogle gange er ked af det inden samvær, at hun er i dårligt humør og at hun ikke vil have samvær med sine forældre. I begrundelsen for at samværet sættes ned lægges vægt på barnets udtalelser og reaktionerne før og efter samværene.
Nr. 4	6 gange om året af 3 timers varighed	I casen lægges vægt på pigens alder og modenhed samt hendes ønske om mindre samvær. I samværsbegrundelsen lægges vægt på pigens alder. Herunder, at hun er for ung til at tage beslutning om helt at afbryde samværene. Samværene nedsættes for at imødekomme pigens ønske, uden helt at bryde kontakten til forældrene.
Nr. 5	1 gang månedligt eller 6 gange om året af 1-2 timers varighed	I casen lægges vægt på at pigens perspektiv og at hun gerne vil leve et normalt liv. Socialrådgiveren bliver nysgerrig på pigens relation til samværskonsulenten. Kan man gøre noget for at gøre hende tryk? Der argumenteres for, at man bør overveje at ændre samværsrammen – f.eks. tage på tur med henblik på, at pigen vil finde samværene mere spændende. Derudover begrundes omfanget med at hensynet til barnet vejer tungest.
Nr. 6	1 gang om måneden af 3 timers varighed	I casen lægges vægt på oplysningerne om at forældrene profiterer samværskonsulentens råd og vejledning samt barnets udtalelse, som er årsagen til at samværet ikke sættes op eller rykkes hjem til forældrene. Samværet fastsættes en gang om måneden, så barnet fortsat har en tilknytning til sine forældre. Der er ikke nok oplysninger for nuværende til at vurdere, at samværene ikke er til barnets

		bedste. Var barnets ældre (14-16 år) ville vurderingen være anderledes.
Nr. 7	1 gang om måneden af 1 times varighed	I casen lægges vægt på, at barnet ikke har lyst til samvær og hun synes at samværene er kedelige. I begrundelsen lægges vægt på, at samværene skal gøres mere spændende for barnet. Det vurderes, at det er vigtigt for barnet at kende sine forældre. Det vurderes, at samværene ikke er skadelige for barnet, hvorfor de ikke bør afbrydes.
Nr. 8	2 gange om måneden af 2 timers varighed	I casen lægges vægt på de positive samværsbeskrivelser samt barnets og forældrenes perspektiv. I samværsvurderingen fremgår det, at samværshyppigheden bør sættes op og varigheden ned. I den forbindelse skal barnet være med til at bestemme, hvad samværene fremadrettet skal indeholde. Barnet er ikke gammelt nok til at gennemskue konsekvenserne ved at afbryde kontakten til forældrene. Forældrene håber på mere samvær, men dette skal ikke gøre for hurtigt, da det kan frembringe nogle reaktioner hos barnet.

Analysen af vignetundersøgelsen viser, at fire ud af otte informanter vurderer, at samværene bør nedsættes, tre vurderer at det fortsat skal være en gang månedligt og en vurderer, at de skal sættes op til to gange om måneden. I forhold til informanternes begrundelser, så beskriver størstedelen, at de lægger vægt på barnets udtalelser i forbindelse med fastsættelse af samværene. En del beskriver ligeledes at barnet - qua sin alder - ikke kan overskue konsekvenserne, såfremt socialrådgiveren helt afbryder samværene mellem barnets og dets forældre. Nogle af de andre informanter beskriver, at de med afsæt i barnets udtalelse vil være undersøgende på, hvorvidt der kan foretages nogle ændringer i samværet, så barnet igen ønsker at have samvær med sine forældre (bilag 1).

8.2 Forskellige vurderinger – er det et problem?

Med afsæt i vignetundersøgelsens data ses et væsentlig fund i form af, at der er stor forskel på, hvordan informanterne konkret fastsætter samvær i vignetundersøgelsens case. Det kan således udledes, at der er uenighed blandt socialrådgiverne i forhold til, hvor ofte og hvor længe barnet skal have samvær med sine forældre. Dette giver anledning til at stille spørgsmålet, hvorvidt det er et problem, at socialrådgiverne vurderer så forskelligt?

Ifølge Morten Ejrnæs (2019) er uenigheder i socialrådgivernes vurderinger et grundvilkår i det sociale arbejde. Han begrundet dette med, at socialrådgiverne arbejder med familier i udsatte positioner, hvoraf mange af dem har vilde problemer. Dette er kendetegnet ved, at problemerne er komplekse og sammensatte, hvilket ikke kan løses med en enkle og kendte løsninger. Der kan således være forskellige faglige perspektiver på, hvordan man "løser" et vildt problem. Ejrnæs påpeger desuden, at den professionelles egne erfaringer, holdninger,

normer, menneske- og børnesyn har en betydning og indvirkning på det faglige skøn. De faglige uenigheder er ifølge Ejrnæs ikke et problem, hvis de foretages ud fra et bevidst og gennemsigtigt grundlag. Det afgørende er, at socialrådgiveren kan begrunde sin vurdering med afsæt i et fagligt perspektiv. Hvis dette ikke er muligt, og vurderingen i stedet bygger på socialrådgiverens subjektive bias, mavefornemmelse eller commonsense, så er det et problem (Ejrnæs, 2019). I forståelsen af, hvorfor socialrådgiverne vurderer så forskelligt i vignetundersøgelsens case kan forklaringen b.la. være, at informanterne har forskellige faglige perspektiver og/eller forskellige erfaringer, normer, holdninger og menneskesyn, som påvirker deres vurdering i den konkrete case.

På mange måder er jeg enig i Ejrnæs' betragtninger i forhold til, at uenighed er et grundvilkår i det sociale arbejde samt at det er betydningsfuldt, at de socialfaglige vurderinger er bevidste og gennemsigtige. På den anden side kan jeg ikke komme udenom, at det fra et forældreperspektiv er yderst problematisk, at der er så stor forskel på, hvor ofte og hvor længe socialrådgiverne vurderer, at samværerne skal fastsættes i vignetundersøgelsens case. Hvis man sætter det lidt på spidsen, så kan man sige, at det fra et forældreperspektiv måske er mindre betydningsfuldt, at den socialfaglige vurdering er bevidst og gennemsigtig. Forældrene vil i stedet håbe på, at de "lander på det kontor", hvor socialrådgiveren vurderer, at de skal se deres barn to gange om måneden i stedet for fire gange om året. Denne markante forskel i samværets tilrettelæggelse vil have afgørende betydning i forhold til, hvilken relation forældrene kan have til deres anbragte barn.

8.3 Børnesynets indvirkning på den socialfaglige vurdering

I denne del af analysen fokuseres på problemformuleringens første spørgsmål, som omhandler, hvordan socialrådgiverne inddrager informationer om barnet samt barnets udtalelser i deres socialfaglige vurderinger, når de fastsætter samvær.

Analysen af vignetundersøgelsen og fokusgruppeinterviewet viser, at en stor del af informanterne - i deres vurdering - lægger afgørende vægt på informationerne om barnets alder samt barnets udtalelse i vignetundersøgelsens case. Herunder, at disse oplysninger bliver afgørende for, hvordan samværet konkret tilrettelægges (bilag 1; bilag 2). Således vurderer to af informanterne, at hensynet til barnet taler for, at samværerne helt afbrydes i en periode på 8 uger, hvorimod fire af de andre socialrådgivere vurderer, at barnets

udtalelse i stedet bør medføre, at samværene nedsættes til 4-6 gange årligt. Flere af informanterne fremhæver, at barnets alder er årsagen til, at samværene ikke afbrydes helt:

I: Hvad tænker I kan være årsagen til, at samværene fastsættes så forskelligt i vignetundersøgelsens case?

X: Det tænker jeg skyldes, at vi lægger vægt på noget forskelligt i casen. Altså det her med at Ida er 9 år gammel. Tænker man så, at hun er gammel nok til at være medbestemmende? Altså tænker man, at Ida **kun** er 9 år, eller tænker man at Ida er 9 år og man derfor skal lægge vægt på hendes holdninger og ønsker? (bilag 2, s. 1-2)

Denne informants udsagn i forbindelse med fokusgruppeinterviewet viser, at det kan have afgørende betydning for samværets konkrete tilrettelæggelse, hvilket syn socialrådgiveren har på barnets alder. Dette beskrives ligeledes i vignetundersøgelsen:

Det vurderes, at Idas udmelding bør være udslagsgivende for varigheden og omfanget af samværene, men det vurderes samtidig, at der ikke er grundlag for at afbryde samværene helt. Dette skyldes primært Idas alder som gør at det kan være svært for hende at overskue, hvilken langvarig konsekvens det kan have ift. hendes relation til forældrene, hvis samværet afbrydes helt i en længere periode (bilag 1, informant nr. 2).

I min vurdering lægger jeg vægt på Idas alder, at hun er for ung til at tage en permanent beslutning om ikke at have samvær med sine forældre (bilag 1, informant nr. 4).

Havde barnet været 15-16 år, så kan det også være, at det var noget helt andet vi snakkede om i forhold til, hvad man lade vægt på når det gælder samvær (bilag 2, s. 4)

I analysen af ovenstående citater ses det, at socialrådgiverne lytter til barnets udtalelser og gerne vil tage hende alvorligt. På den anden side vurderer de samtidig, at hun ikke er gammel nok til at kunne overskue konsekvenserne, såfremt samværene med forældrene afbrydes helt. Sammenfattende kan det udledes, at socialrådgiverens syn på barnets alder kan blive afgørende for samværenes tilrettelæggelse. Hvis dette skal overføres til en teoretisk referenceramme, så vurderes det relevant at inddrage teori vedrørende børnesyn. Dette kendetegner, hvordan man som voksen (socialrådgiver) ser og forstår børn og unge og deres position i forhold til voksne samt de holdninger der er vedrørende børn og barndom (Warming, 2011). At socialrådgiverens børnesyn har afgørende betydning i sagsbehandlingen underbygges af et forskningsreview fra 2024. Her konkluderes det, at

socialrådgiverens børnesyn påvirker, hvorvidt anbragte børn inddrages i sagsbehandlingen, når der skal træffes en beslutning eller afgørelse vedrørende fastsættelse af samvær (Huseby-Lie, Ulvik, & Aamodt, 2024).

Huseby-Lies, Ulvik og Aamodt beskriver tre forskellige børnesyn; "barnet som rettighedsindehaver", "barnet som umodent" og "barnet som sårbart". De påpeger, at såfremt socialrådgiveren ser barnet som rettighedsindehaver, så vil det være naturligt for den professionelle at inddrage barnet i sagsbehandlingsprocessen. Hvis socialrådgiveren derimod anser barnet som "umodent" eller "sårbart", så er der overhængende risiko for, at barnet ikke inddrages - ud fra den betragtning - at det vil være traumatiserende eller belastende for barnet (Huseby-Lie, Ulvik, & Aamodt, 2024).

Huseby-Lies, Ulvik og Aamodts pointer vedrørende de tre børnesyn vurderes at være overførbart i forhold til socialrådgivernes besvarelser i vignetundersøgelsen og fokusgruppeinterviewet (bilag 1; bilag 2). Hvis man "ser bagom" informanternes besvarelser kan man både argumentere for, at de ser og forstå barnet som henholdsvis rettighedsindehaver eller som sårbart/umodent:

"På baggrund af casens oplysninger vurderes det, at der bør træffes afgørelse om at suspendere samværet mellem Ida og hendes forældre helt i en periode på 8 uger. Dette for at Ida oplever, at der bliver lyttet til hende. Efter de 8 uger bør der gennemføres en ny børnesamtale med Ida. Hvis hun fortsat fortæller, at hun ikke ønsker samvær med sine forældre, så bør sagen forelægges børne- og ungeudvalget med indstilling om delvist afbrudt samvær (bilag 1, nr. 2).

Citatet viser, at informanten lægger afgørende vægt på barnets udtalelser og ønsker i forhold til, hvordan samværet skal tilrettelægges fremadrettet. Man kan derved tænke, at socialrådgiveren i denne situation anser barnet som rettighedsindehaver. Nogle af de andre informanter lægger ligeledes vægt på oplysningerne om barnet og barnets ønsker. Herunder, at hun er ked af det, hun keder sig, hun vil leve et normalt liv osv.:

Min begrundelse for mindre samvær mellem barnet og forældrene er barnets eget ønske, om at afbryde samværene, samt barnets reaktioner før og efter samværene (bilag 1, nr. 3).

I min vurdering ligger jeg vægt på Idas alder, at hun er for ung til at tage en permanent beslutning om ikke at have samvær med sine forældre. På den anden

side vil jeg lytte til Idas ønske og delvist imødekomme det, uden at bryde hendes forældre helt, hvis hun skulle fortryde det på et senere tidspunkt (bilag 1, nr. 4).

I de tre citater ses det, at socialrådgiverne gerne vil lytte til og inddrage barnets perspektiv i den socialfaglige vurdering vedrørende samværrets konkrete tilrettelæggelse. I min refleksion over de tre citater er det blevet tydeligt for mig, at man både kan argumentere for, at socialrådgiverne i disse udsagn tager afsæt i et børnesyn, hvor "barnet ses som rettighedsindehaver" samt at "barnet ses som sårbart". Begrundelsen herfor er, at når barnets stemme og ønske får afgørende betydning ift. samværet tilrettelæggelse, så kan dette forklares med, at barnet ansues som en kompetent aktør med væsentlig indsigt i eget liv. På den anden side kan barnet også blive set på som sårbart, fordi det er anbragt, og når barnet fortæller, at det ikke vil have samvær, så bliver det socialrådgiverens opgave at beskytte barnet mod disse samvær.

Disse forskellige perspektiver beskriver Schwartz og Warming på følgende måde:

"børnesynet i de sociale indsatser skifter ofte mellem ovennævnte rationaler [det kompetente barn og det sårbare barn], hvor børn og unge enten ses som sandhedsvidner eller som så sårbare, at de må beskyttes mod inddragelse" (Schwartz & Warming, 2023, s. 21).

I forlængelse heraf argumenterer Schwartz og Warming for, at dilemmaet mellem inddragelse af barnet på den ene side og beskyttelse af barnet på den anden kan forklares med afsæt i et individualiserende børnesyn. De peger på, at man som professionel i stedet skal tage afsæt i et kontekstuelt og relationelt børnesyn: "Her ses børn ikke ses som fritsvævende individer, men som en del af børnelivets forbundne relationer og fællesskaber i et liv på tværs af livssammenhænge" (Schwartz & Warming, 2023, s. 19) . I forlængelse heraf argumenterer de for:

... at modstillingen mellem beskyttelse og inddragelse kan overvindes gennem at professionelle samarbejder med hinanden og især med børn og unge selv om at udforske deres ofte komplekse og konfliktfyldte livssituation. Vi argumenterer for, at inddragelse og beskyttelse må ses som forbundne aspekter i bestræbelser på at udvide børns deltagelsesmuligheder (Schwartz & Warming, 2023, s. 19)

Schwartz og Warming taler således ind i, at man som socialrådgiver skal se barnet som en del af en større kontekst. De fremhæver, at barnets udtalelser ikke skal ses isoleret, men derimod skal indgå som en betydningsfuld del af en større kontekst. De påpeger, at den gode børneinddragelse forudsætter, at man som professionel har fokus, på at inddragelse er en kontinuerlig proces, hvor socialrådgiver både skal indgå i et samarbejde med barnet, forældrene og andre betydningsfulde voksne i barnets liv. Dette med henblik på, at man i fællesskab kan udforske og opnå indsigt i barnets livsvilkår og perspektiver. Schwartz og Warming påpeger i den forbindelse, at såfremt den professionelle alene tager udgangspunkt i barnets udtalelser, så er der risiko for, at barnet påføres for stort et ansvar i forhold til nogle livsomstændigheder, som det kun har en begrænset magt over (Schwartz & Warming, 2023).

Sammenfattende kan det udledes, at socialrådgivernes børnesyn kan få en afgørende indvirkning på, hvorvidt anbragte børn inddrages i sagsbehandlingen samt hvordan samværet mellem barnet og dets forældre konkret tilrettelægges. Med afsæt i vignetundersøgelsens data har jeg reflekteret over en anden central pointe fra Schwartz og Warming. Herunder, at menneskers – også børns – følelser kan ændre sig. Således kan barnet i casen måske synes, at samværene med forældrene er kedelige lige nu, men dette kan ændre sig og barnets udtalelse bør derfor ikke nødvendigvis give anledning til, at samværene afbrydes. Derimod påpeger Schwartz og Warming, at man i stedet bør forstå barnets livssituation, perspektiv og udtalelser i et dybere og brede perspektiv for at få indblik i, hvad der reelt er på spil for barnet. Dette stemmer overens med intentionerne i barnets lov, hvor det påpeges, at inddragelse af barnet er noget, som skal ske kontinuerligt gennem sagsbehandlingen - og ikke begrænses til en samtale eller to.

Med afsæt i Schwartz og Warmings perspektiv kan man argumentere for, at når barnet i vignetundersøgelsens case fortæller, at det ikke ønsker samvær med sine forældre fordi det er kedeligt, så bør det give anledning til, at socialrådgiveren "går på opdagelse" ift. at forstå, hvad der ligger til grund for denne udtalelse samt, hvad der kan gøres for at ændre på det. Dette stemmer overens med nogle af informanternes beskrivelser i vignetundersøgelsen og fokusgruppeinterviewet (bilag 1; bilag 2).

8.4 Det dilemmafyldte skøn

I dette analyseafsnit er fokus på problemformuleringens andet spørgsmål som omhandler, hvilke dilemmaer socialrådgiverne oplever ift. at inddrage og give anbragte børn medbestemmelse når der skal fastsættes samvær i en anbringelsessag.

Analysen af fokusgruppeinterviewet viser, at socialrådgiverne generelt oplever det som komplekst og dilemmafyldt, at foretage en samværsvurdering i vignetundersøgelsens case. En central pointe i denne forbindelse er, at det kan være svært for socialrådgiverne at vurdere, hvilken vægtning barnets udtalelser og ønsker skal have i forhold til de andre parter, som også indgår i samværet (bilag 2):

I: Hvilke vurderinger i casen er særligt udslagsgivende for sin vurdering vedr. det fremtidige samvær?

X: - at hun nogle gange har været ked af det inden hun skal afsted, at hun reagerer efter samværene, at hun ofte er i dårligt humør når hun kommer hjem, at hun selv ytre, at hun ikke vil på samvær.

I: Skriv en kort begrundelse for, hvorfor du har fastsat samværet som du har gjort.

X: Min begrundelse for mindre samvær mellem barnet og forældrene er barnets eget ønske om, at afbryde samværene, samt barnets reaktioner før og efter samværene" (bilag 1, nr. 3).

Denne informant lægger således hovedsageligt vægt på barnets stemme og reaktioner før og efter samvær, hvilket gør at samværet nedsættes til 4 gange om året. Der kan være forskellige forklaringer på, hvorfor informanten alene lægger vægt på barnets stemme og ønske. En mulig forklaring herfor kan være det øgede "ydre pres og fokus", som gennem lang tid har været på det sociale felt i forhold til arbejdet med børn og unge i udsatte positioner. Flere forskningsundersøgelser har vist, at mange børn ikke oplever sig inddraget i sagsbehandlingen (Rasmussen, Jensen, Anderberg, & Villumsen, 2023). Ligeledes er det fra politisk hold - gentagne gange - blevet italesat, at socialrådgiverne skal blive bedre til at inddrage og give børn medbestemmelse i eget liv (Bengtsson & Henze-Pedersen, 2022; Jensen & Sørensen, 2023; Huseby-Lie, Ulvik, & Aamodt, 2024; Rasmussen, Jensen, Anderberg, & Villumsen, 2023). Dette kan medføre en risiko for, at socialrådgiverne kommer til at sætte uforbeholdent meget fokus på barnets udtalelser og ønsker. Dette med afsæt i intentionen om, at medvirke til en socialfaglig praksis, hvor der sker en høj grad af børneinddragelse. Ved at følge barnets ønsker i vignetundersøgelsens case kan en socialrådgiver således argumentere for, at barnet i høj grad er blevet inddraget i

sagsbehandlingsforløbet samt at barnets ønsker er blevet taget alvorligt og er indgået som et væsentligt element ift. samværrets tilrettelæggelse (Jensen & Sørensen, 2023).

Nogle af de andre informanter har dog et andet perspektiv på, hvilken betydning barnets stemme og ønsker skal have for sagsbehandlingen og samværrets tilrettelæggelse:

Jeg synes man burde overveje at gøre noget andet i forbindelse med samværene. Det her med et dødsygt samværslokale, hvor de sidder og glør på hinanden, det er godt nok stift for et barn. Så kan vi begynde at tænke lidt ud af boksen og så sige, at samværene skal foregå lidt mere almindeligt? Kunne de i stedet gå en tur, eller mødes et andet sted? Måske på en legeplads? (bilag 2, s. 5)

Men om ikke andet, så kan det være et meget stort ansvar, hvis man bare fuldt ud følger det som barnet siger. Udelukkende med udgangspunkt i "jamen, det er det hun vil". I de her beslutninger eller afgørelser, så skal vi lægge vægt på vores egne faglige vurderinger. Barnet siger det her, samværskonsulenten beskriver det her, plejefamilien beskriver det her, måske beskriver skolen og daginstitutionen noget andet. Okay og hvad fortæller det os? Hvad kunne vi være mere nysgerrige på? Ida siger at samværene er kedelige. Kunne man lave noget om der? Ja, så hvis vi skal tilbage til de udfordringer der kan være, så tænker jeg det her med inddragelse af barnet, så synes jeg vi skal være opmærksomme på, at vi ikke får lagt for meget ansvar over på barnet, samtidig med at vi skal tage det som de siger alvorligt ... Jeg synes virkelig at det kræver at vi – lige så vel at man ikke bare skal tage forældrenes perspektiv – så skal man heller ikke kun have barnets. Man er nødt til – på en eller anden måde – at være ret meta (bilag 2, side 3-4).

Ud fra disse citater kan det udledes, at disse to socialrådgivere vurderer, at barnets udtalelse ikke skal føre til at samværene nedsættes, men derimod at man bliver undersøgende i forhold til at få afklaret om samværene kan tilrettelægges på en anden måde, så barnet ikke synes at de er kedelige (bilag 1; bilag 2). Dette perspektiv stemmer overens med to af de centrale elementer i BIMO-modellen. Når informanterne peger på, at barnets udtalelse skal give anledning til en undersøgelsesproces, så stemmer det overens med de to rum "tid og rum" samt "indflydelse og beslutningsmagt". Herunder, at det i forbindelse med børneinddragelse i

myndighedssagsbehandlingen er centralt at der: "gives tid og skabes rum til, at børn kan udtrykke deres synspunkter gennem hele sagsforløbet" (Henze-Pedersen & Bengtsson, Model for Børneinddragelse på MyndighedsOmrådet (BIMO-modellen), 2024, s. 4) samt at: "Børns synspunkter gives passende vægt i beslutninger, og myndighederne har ansvaret for at træffe beslutninger, så barnet ikke ansvarliggøres" (Henze-Pedersen & Bengtsson, Model for Børneinddragelse på MyndighedsOmrådet (BIMO-modellen), 2024, s. 4).

Sammenfattende viser analysen af vignetundersøgelsen og fokusgruppeinterviewet, at nogle af informanterne - i deres vurdering - lægger vægt på processerne omkring samvær – herunder, at man som socialrådgiver skal medvirke til at gøre samværet mere meningsfuldt for barnet. Andre lægger hovedsagligt vægt på barnets stemme, ønsker og reaktioner, hvilket får den konsekvens, at samværene nedsættes. Man kan argumentere for, at når socialrådgiveren nedsætter samværet mellem barnet og dets forældre til fire gange årligt, så gøres dette med henblik på, at "beskytte" barnet fra "anbringelsessituationen" i stedet for at arbejde socialfagligt med barn, forældre, plejeforældre om at forstå og håndtere samværene samt barnets kontakt og relation til forældrene på en anden måde.

8.5 Hvilken betydning har relationen til forældrene?

I dette analyseafsnit er ligeledes fokus på problemformuleringens andet spørgsmål som omhandler, hvilke dilemmaer socialrådgiverne oplever ift. at vurdere og fastsætte samværet varighed.

Analysen af vignetundersøgelsen og fokusgruppeinterviewet kan det udledes, at socialrådgiverne har forskellige faglige perspektiver på, hvilken betydning de biologiske forældre har i forhold til det anbragte barn (bilag 1; bilag 2). Klyvø (2011) beskriver i sit forskningsprojekt, at socialrådgiverens perspektiv på tilknytning kan påvirke, hvordan de fastsætter samværene mellem det anbragte barn og dets forældre. Dette har fået mig til at reflektere over, hvilket perspektiv socialrådgiverne har ift. til følgende spørgsmål: hvad betyder det for barnet at blive adskilt fra dets forældre? Er der vigtigt for barnets trivsel og udvikling, at det har samvær med sine forældre under anbringelsen? Kan barnet have en tæt relation til fire personer (forældre og plejeforældre) på samme tid? Taler hensynet til barnet for, at samværene med forældrene nedsættes, så barnet får ro til at knytte an til

plejeforældrene? Disse spørgsmål - og socialrådgivernes individuelle besvarelser herpå - kan få afgørende betydning for, hvordan samværene fastsættes i vignetundersøgelsens case:

Det kan være vigtigt at tænke på, at der er nogle særlig hensyn man skal tage i starten af anbringelsen. Det kan jeg i hvert fald genkende fra mange af mine afgørelser. I starten af anbringelsen skal barnet have ro til at falde til i relationen til plejefamilien og lande i sin nye hverdag. Og der skal arbejdes på at barnet kan danne tilknytning til deres plejefamilie (bilag 2, s. 9).

Her påpeger socialrådgiveren, at barnet i starten af en anbringelse skal have ro til at knytte an til plejefamilien. Dette betyder indirekte, at samværene med forældrene skal nedsættes. En af de andre socialrådgivere italesætter, at det kan være svært at vurdere, hvem barnet skal have en tilknytning til:

Jeg sidder og tænker på, at selvom forældrene måske ikke har været de bedste forældre og de har meget at arbejde med, så har de jo ofte en relation til barnet. Det her med, når man anbringer et barn, så river man på en måde den relation fra hinanden. Hvordan gør man det mest ordentligt? Er det ved barnet får tid til at falde til i plejefamilien og knytte an til plejefamilien, eller er det at barnet har hyppige samvær med forældrene og giver "stille" slip? Hvor skal balancen være i det? Det synes jeg egentlig også er enormt svært. Der har alderen selvfølgelig også en betydning og hvor længe barnet har boet hjemme hos forældrene. Jeg synes at den er svær (bilag 2, s. 10)

Dette citat viser, hvor komplekst og dilemmafyldt en socialrådgiver kan opleve refleksions- og handlingsrummet, når der skal foretages en vurdering af samværrets hyppighed og varighed.

I citatet på foregående side vurderer socialrådgiveren således, at det vil være til "barnets bedste", at det får ro til at falde til i plejefamilien. Den anden socialrådgiver oplever derimod at det kan være svært og dilemmafyldt at vurdere, hvordan man tilgodeser barnets bedste. Dette taler ind i, at der kan være forskellige faglige forståelser af, hvad der er til "barnets bedste" i forbindelse med fastsættelse af samvær. En af årsagerne hertil kan være, at det er en usikker viden, som socialrådgiverne skal trække på når de skal foretage vurderingen af, hvad der vil være til "barnets bedste" i den konkrete situation.

Hvis man skal forsøge at perspektivere dette til en teoretisk referenceramme, så kan dette gøres med afsæt i psykologisk tilknytningsteori, som blandt andet omhandler perspektiverne

fra objektrelations- og behovsskolen (Klyvø, 2011). Når en socialrådgiver fastsætter samvær med afsæt i perspektiverne fra objektrelationsskolen, så vil man argumentere for, at de biologiske forældre er nødvendige og uerstattelige i forhold til det anbragte barns positive udvikling. Dette medfører, at socialrådgiveren som udgangspunkt vil fastsætte hyppige samvær ud fra vurderingen af, at dette er nødvendigt med henblik på at sikre barnets positive trivsel og udvikling. Hvis socialrådgiveren derimod tager afsæt i perspektiverne fra behovsskolen, så anses forældrene *ikke* som uerstattelige. Her vil socialrådgiveren i stedet vurdere, at barnet relativt hurtigt vil miste tilknytningen til forældrene, og i stedet etablerer en tilknytning til de nye omsorgspersoner (Klyvø, 2011). Når en socialrådgiver taler for, at barnet skal have ro til at falde til og knytte an til plejefamilien så kan man argumentere for, at der tages afsæt i perspektiverne fra behovsskolen.

Min refleksion i forhold til de to forskellige skoler er dog, at de er metateorier, som ikke siger noget konkret om, hvor ofte eller hvor længe barnet skal have samvær med dets forældre. Hvor meget samvær skal der fastsættes, hvis man tager afsæt i perspektiverne fra objektrelationsskolen? Hvis forældrene er uerstattelige og nødvendige for at sikre barnets trivsel og udvikling, hvor ofte skal der så være samvær? Er det en, to eller tre gange om ugen, eller 2 gange om måneden? Dette afhænger umiddelbart af den enkelte socialrådgivers skøn og vurdering.

Sammenfattende kan det udledes, at socialrådgiverne kan have forskellige faglige perspektiver på, hvilken betydning relationen til de biologiske forældre har for det anbragte barn. Uanset, hvilket teoretisk perspektiv socialrådgiveren har, så kan det være svært og dilemmafyldt at vurdere, hvordan samværets hyppighed og varighed skal tilrettelægges med afsæt i barnets bedste. En forklaring herpå kan være, at der ikke foreligger nogen sikker viden herom, som socialrådgiveren kan trække på, og som kan danne grundlag for den socialfaglige vurdering.

9. KONKLUSION

Dette afsnit har til hensigt til at besvare projektformuleringens to første spørgsmål.

Problemformuleringens første spørgsmål omhandler, hvordan socialrådgiverne inddrager informationer om barnet samt barnets udtalelser i deres socialfaglige vurderinger, når de fastsætter samvær?

Med afsæt i projektets primære empiri kan det konkluderes, at informanterne i deres vurdering lægger afgørende vægt på oplysningen om barnets alder. Herunder, at flere af socialrådgiverne bruger barnets alder som begrundelse i forhold til, at de ikke følger barnets ønske om at afbryde samværene med forældrene. Flere af socialrådgiverne nævner i den forbindelse, at et barn på 9 år ikke kan overskue konsekvenserne, hvis samværet med forældrene helt afbrydes.

I forhold til, hvordan socialrådgiverne inddrager barnets udtalelser i deres socialfaglige vurderinger, så ses det - både i vignetundersøgelsen og fokusgruppeinterviewet - at socialrådgiverne inddrager barnets udtalelse i deres begrundelse for, hvordan samværet konkret tilrettelægges i forhold til omfang og varighed. Flere af informanterne vælger i den forbindelse at afbryde eller nedsætte samværet på baggrund af barnets udtalelse. Andre informanter lægger i stedet vægt på, at barnets udtalelser bør medføre, at socialrådgiveren arbejder socialfagligt på at undersøge, om samværene kan tilrettelægges på en anden måde, så de ikke længere er kedelige for barnet.

Sammenfattende kan det konkluderes, at socialrådgiverne inddrager oplysninger om barnet samt barnets stemme og udtalelse i deres socialfaglige vurdering. Det er dog forskelligt, hvilken betydning disse oplysninger får i forhold til det videre sagsforløb. Herunder, om samværene bliver sat ned, eller om det danner grundlag for en undersøgelse af, om der bør foretages nogle ændringer med henblik på at gøre samværene spændende for barnet.

Problemformuleringens andet spørgsmål omhandler, hvilke dilemmaer socialrådgiverne oplever i praksis i forhold til at inddrage og give anbragte børn medbestemmelse i egen sag, når de fastsætter samvær i en anbringelsessag?

Med afsæt i vignetundersøgelsen og fokusgruppeinterviewet kan det konkluderes, at socialrådgiverne gerne vil inddrage og give de anbragte børn medbestemmelse i egen sag. Fra et myndighedsperspektiv kan det dog være komplekst at vurdere, hvilken vægtningen barnets udtalelser og ønsker skal have i et felt, hvor der ofte er flere forskellige – og modsatrettede – perspektiver på samværet. Der kan således være forskellige teoretiske perspektiver, hensyn og dilemmaer skal medindtænkes, når der skal foretages en vurdering af, hvordan samværet konkret skal fastsættes. I forlængelse heraf fremgår det i projektets analyseafsnit, at socialrådgivernes subjektive børnesyn og perspektiver på børneinddragelse kan få en afgørende betydning i forhold til, hvorvidt der gennemføres en børnesamtale, samt hvilken vægtning barnets udtalelser og ønsker får i den endelige samværsvurdering.

Med afsæt i projektets empiriske fund, beskrivelsen af de lovgivningsmæssige rammer samt den valgte teori vedr. børnesyn og inddragelse, så bliver det ligeledes tydeligt, at det er komplekst når en socialrådgiver skal træffe en beslutning eller afgørelse vedrørende samvær. På den ene side er lovgivningen tydelig i forhold til, at det er barnets ret til samvær samt at der i tilrettelæggelsen skal lægges afgørende vægt på barnets bedste og formålet med anbringelsen. På den anden side har socialrådgiveren et stort skønsmæssigt råderum (hullet i Dworkins doughnut) i forhold til at vurdere omfanget og varigheden af samværene. I denne situation kan der være mange forskellige perspektiver, som socialrådgiveren kan medindtænke, der kan få afgørende betydning for det socialfaglige skøn. Det kan være svært at balancere mellem "hensynet til barnet" vs. "barnets ret til inddragelse". Ligeledes kan socialrådgivernes børnesyn variere mellem at børn anses som eksperter i eget liv eller som sårbare individer, der qua deres anbringelse skal beskyttes fra at have samvær med forældrene. Det ses dog i projektets analyseafsnit, at en del af informanterne formår, at finde en middelvej, når de skal fastsætte samvær i vignetundersøgelsens case.

I projektet sættes ligeledes fokus på, hvad der kendetegner den gode børneinddragelse. Med henblik på at perspektivere dette inddrages BIMO-modellen. I mine refleksioner vedrørende denne model bliver det tydeligt, at den er anvendelig når socialrådgiverne skal reflektere på

et "metaplan", herunder at den giver mulighed for at de kan forholde sig kritisk til deres egen praksis. På den anden side siger BIMO-modellen ikke noget om, hvordan socialrådgiverne reelt gør disse ting i praksis. Eksempelvis elementet "tilhører", som henviser til at barnet - som en del af inddragelsen - skal have tillid til socialrådgiveren. Her bliver det nødvendigt, at supplerer BIMO-modellen med nogle praksisnære redskaber og værktøjer, som socialrådgiveren kan anvende i det konkrete møde med barnet mhp. at skabe tryghed.

10. PERSPEKTIVERING

Med afsæt i den indsamlede empiri samt mine egne praksiserfaringer har projektets perspektiveringsafsnit blandt andet til hensigt, at besvare problemformuleringens tredje spørgsmål som omhandler, hvordan man som faglige leder kan medvirke til at kvalificere myndighedssocialrådgivernes arbejde med samvær mellem anbragte børn og deres forældre.

På baggrund af projektets centrale fund samt den inddragede teori og forskningsundersøgelse er jeg kommet frem til tre elementer, som på forskellig vis kan medvirke til at styrke og udvikle socialrådgivernes socialfaglige arbejde vedrørende fastsættelse af samvær.

Min første anbefaling er, at man som socialfaglig leder har en særlig fokus på at styrke og udvikle kvaliteten i "institutionens omsætnings- og læringsrum", som ifølge Karins Kildedals HEFU-model omhandler de møder, hvor der tales om socialrådgivernes sager og socialfaglige problemstillinger (Duus, 2020, s. 28-30). I den forbindelse er det vigtigt, at den socialfaglige leder medvirker til at skabe en organisationskultur, hvor der er tid, rum og psykologisk tryghed til at socialrådgiverne kan drøfte deres sager (Moesby-Jensen, 2017). Hermed forsøger jeg at pointere, at det ugentlige gruppemøde ikke kun bør bruges til at finde ud af, hvilket konkret sagsskridt, der skal foretages i den enkelte sag lige nu. Der er også vigtigt, at der afsættes tid til at drøfte de forskellige faglige forståelser, der kan være på en sag, samt at få hjælp til at koble metateori til den konkrete problemstilling. Hvis man ønsker at styrke og udvikle den socialfaglige praksis, så der det ikke tilstrækkeligt, at der en gang imellem afholdes en kursusdag eller et kort oplæg om eksempelvis børnesyn eller inddragelse af børn. Disse kurser bliver ofte meget overordnede, så her bliver det vigtigt, at den socialfaglige leder har fokus på, at den tillærte viden implementeres i den daglige praksis.

I forlængelse af ovenstående anbefales det, at man som socialfaglig leder afprøver vignetmetoden som et redskab til faglig udvikling i "institutionens omsætnings- og læringsrum (Ejrnæs & Monrad, 2012, s. 231-250). I forbindelse med fokusgruppeinterviewet blev flere af socialrådgiverne overraskede over, hvor stor forskel der var i de socialfaglige vurderinger. I den forbindelse var der to af informanterne som italesatte, at dette fund tydeliggjorde, hvor vigtigt det er at drøfte fastsættelse af samvær med sine kollegaer. Min anbefaling vil derfor være at man kan anvende vignetmetoden som faglige udviklingsmodel, da den - ifølge Ejrnæs og Monrad – er velegnet til følgende:

Metoden egner sig til at behandle spørgsmål om professioners faglighed, dvs. sammenhængen mellem viden (fagets teori og metode), de professionelles værdier og følelser samt endelig de professionelles vurderinger og handletendenser. Metoden kan nemlig belyse temaer eller problemstillinger, der vedrører faglig uenighed i vurderinger, analyser og handleforslag i professionelt arbejde. Især vil metoden derfor være relevant i forhold til professioner, der gennem relationer arbejder med mennesker og deres holdninger (Ejrnæs & Monrad, 2012, s. 253).

Med afsæt i dette citat kan det udledes, at vignetmetoden kan være anvendelig i forhold til at styrke kvaliteten i det sociale arbejde - også ift. fastsættelse af samvær.

Min anden anbefaling er, at man som socialfaglig leder har fokus på at styrke og udvikle socialrådgivernes "metode-rygsæk". Her henvises til konkrete værktøjer og teoretiske greb, som socialrådgiveren kan anvende i det konkrete møde med barnet. Min erfaringer hermed er, at der er meget lidt opmærksomhed herpå i praksis. Derimod afholdes kurser eller faglige temadage, som overordnet beskriver for eksempelvis de overordnede kendetegn ved den løsningsfokuserede tilgang. Der skal også fokus på nødvendigheden af, at socialrådgiverne har en velassorteret "metode-rygsæk", som indeholder et bredt udvalg af konkrete værktøjer der kan anvendes i praksis (Kongsgaard, 2017). Dette for at undgå, at socialrådgiverne alene tager afsæt i "de tre huse" fra den løsningsfokuserede tilgang. Med henblik på at skabe kvalitet i det socialfaglige arbejdet er det således vigtigt, at socialrådgiveren har kendskab til flere forskellige værktøjer og derved kan vælge den mest anvendelig med afsæt i det individuelle barn og dets behov.

Den tredje og sidste anbefaling til praksis er, at der skal være et øget fokus på socialrådgivernes arbejdsvilkår. Et argument herfor er blandt andet, at forskningen viser, at mange børn beskriver det som afgørende, at de har kendskab og tillid til deres socialrådgiver. I forlængelse heraf peges ligeledes på, at socialrådgiveren skal have et indgående kendskab til barnet liv og historie samt at barnet kontinuerligt inddrages i sagsbehandlingen - og ikke blot ved et møde eller to (Bengtsson & Henze-Pedersen, 2022). Med afsæt i mine praksiserfaringer kan jeg dog være bekymret for, hvorvidt dette reelt er muligt, da mange socialrådgivere ofte skifter arbejde b.la. grundet det høje arbejdspress og sagsantal (Kloppenborg & Lausten, 2020). Hvis man fra politisk hold ønsker at styrke arbejdet med børn og unge i udsatte positioner, så er det ikke tilstrækkeligt at udarbejde en ny lov med henblik på at sikre, at børn og unge i højere grad inddrages og får medbestemmelse i egen sag. Det er ligeledes vigtigt at der kommer fokus på socialrådgivernes arbejdsvilkår. Hvis en socialrådgiver skal varetage mellem 28-35 sager på en fuldtidsstilling – hvoraf flere af dem er komplicerede anbringelser - så har socialrådgiveren meget svære betingelser for b.la. at gennemføre den kontinuerlige inddragelse af børn og unge, som både forskningen og barnets lov kalder på.

Som afslutning på projektet vil jeg gerne rette en stor tak til de informanter, som har indgået i vignetundersøgelsen og fokusgruppeinterviewet. Jeg er meget taknemmelig for jeres tid, indsigt og villighed til at dele jeres erfaringer. Ligeledes vil jeg sige tak til min vejleder Mie Engen, som har været en stor hjælp og støtte gennem hele projektprocessen. Vores mange spændende og lærerige drøftelser har jeg sat stor pris på.

Sammenfattende synes jeg, at det har været spændende at få indblik i det komplekse refleksions- og handlingsrum som socialrådgiverne befinder sig i, når de skal foretage en vurdering eller afgørelse vedrørende samvær. Jeg har dog fortsat mange ubesvarede spørgsmål, hvilket kalder på vigtigheden af, at samvær mellem anbragte børn og deres forældre får mere fokus - både i den socialfaglige praksis – samt at der udarbejdes mere praksisnær forskning mhp. at styrke dette specifikke felt inden for anbringelsesområdet.

Referencer

- Ankestyrelsen. (2023). *Børnesagsbarometret 2023*. København: Ankestyrelsen.
- Bengtsson, T. T., & Henze-Pedersen, S. (2022). *Børn og unges inddragelse i myndighedssagsbehandling, En vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv*. København K: VIVE.
- Bengtsson, T. T., & Olsen, R. F. (2021). *Kortlægning af viden om kvalitet i sagsbehandlingen på børne- og ungeområdet; Et litteraturstudie af danske publikationer*. København K: VIVE .
- Berridge, D., & Cleaver, H. (1987). *Foster home breakdown*. Oxford: Blackwell.
- Birch, L. (2024). Det anbragte barns ret til inddragelse og medindflydelse i beslutningsprocessen vedr. fastsættelse af samvær.
- Bloksgaard, L., & Andersen, P. T. (2012). Fokusgruppeinterviewet, når gruppedynamikken er redskabet. I *Kvalitative udfordringer* (s. 25-45). København: Hans Reitzels Forlag.
- Brinkmann, S., & Tanggaard, L. (2020). Interviewet: samtalen som forskningsmetode. I L. Tanggaard, & S. Brinkmann (Red.), *Kvalitative metoder, en grundbog* (3 udg., s. 33-63). København: Hans Reitzels Forlag.
- Bundesen, P., & Skals, A. (2021). *Faglige skøn i socialt arbejde*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Christensen, M., Jørgensen, R. E., & Lysen, N. H. (2021). *Videnskabsteori og socialt arbejde - en grundbog*. (C. Rosenberg, Red.) Frederiksberg C: Samfundslitteratur.
- Damgaard, B. (2019). Fokusgrupper. I C. J. Kristensen, & M. A. Hussain (Red.), *Metoder i samfundsvidenskaberne* (2 udg., s. 131-145). Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Duus, G. (2020). *Social faglig kvalitet*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Egelund, T., & Hestbæk, A.-D. (2003). *Anbringelse af børn og unge uden for hjemmet. En forskningsoversigt*. København: Socialforskningsinstituttet.
- Ejrnæs, M. (2019). *Faglighed og tværfaglighed - Vilklårene for samarbejdet mellem pædagoger, sundhedsplejersker, lærere og socialrådgivere*. København: Akademisk Forlag.
- Ejrnæs, M., & Monrad, M. (2012). *Vignetmetoden, Sociologisk metode og redskab til faglig udvikling*. København K: Akademisk Forlag.
- Fanshel, D., & Shinn, E. (1978). *Children in Foster Care: A Longitudinal Investigation*. New York: Columbia University Press,.
- Forlaget jurainformation§. (2024). *Bistand til børn og unge* (44 udg.). Vallensbæk: Forlaget jurainformation§.
- Guldager, J. (2015). *Videnskabsteori; en indføring for praktikere*. København: Adademisk Forlag.
- Halkier, B. (2016). *Fokusgrupper* (3 udg.). Frederiksberg: Samfundslitteratur.

- Healy, K. (2023). Looked after children's rights to contact with birth parents: An Australian study. *Wiley*, s. 659-668.
- Henriksen, A.-K. E., & Nielsen, H. S. (2022). *Socialfagligt arbejde med anbringelser, en grundbog*. (A. B. Helle, Red.) København K.: Akademisk Forlag.
- Henze-Pedersen, S., & Bengtsson, T. T. (2024). *Model for Børneinddragelse på MyndighedsOmrådet (BIMO-modellen)*. København K: VIVE.
- Henze-Pedersen, S., & Bengtsson, T. T. (9. 5 2024). *Developing a model for child participation in child welfare services*. Hentet fra VIVE, det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd: <https://www.vive.dk/da/udgivelser/developing-a-model-for-child-participation-in-child-welfare-services-ozoe52lv/>
- Henze-Pedersen, S., & Bengtsson, T. T. (18. januar 2024). Developing a model for child participation in child welfare services. *Child & Family Social Work, Wiley*, s. 1-10.
- Huseby-Lie, I., Ulvik, O. S., & Aamodt, H. A. (18. januar 2024). Is participation always appropriate? Social workers' perspectives on when to exclude children from conversations about contact visits. *Wiley - child & family, social work*.
- Ingemann, J. H., Kjeldsen, L., Nørup, I., & Rasmussen, S. (2022). *Kvalitative undersøgelser i praksis, viden om mennesker og samfund* (2 udg.). Frederiksberg C: Samfundslitteratur.
- Jensen, B. S. (2014). Inddragelse af udsatte børn og unge i socialt arbejde - reel inddragelse eller symbolsk retorik? Aalborg: Aalborg Universitets Forlag.
- Jensen, B. S., & Sørensen, K. M. (2023). *Børneinddragelse i socialt arbejde*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Jensen, M. D., & Kvist, J. (2019). Hvordan laver man en stærk analysestrategi? I C. J. Kristensen, & M. A. Hussain (Red.), *Metoder i samfundsvidenskaberne* (2 udg., s. 43-60). Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Jæger, B. (2019). Mixed methods. I C. J. Kristensen, *Metoder i samfundsvidenskaberne* (2 udg., s. 327-342). Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Kloppenborg, H. S., & Lausten, M. (2020). *Udsatte unges inddragelse i sagsbehandlingen*. København: VIVE - Viden til Velfærd.
- Klyvø, L. (2011). *Når samværet er svært, perspektiver på plejebørns samvær i Københavns Kommune*. København: Københavns Kommune.
- Kongsgaard, L. T. (2017). *Multi teoertisk praksis i socialt arbejde* (2 udg.). Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Kragelund, L. (2007). Dilemmaer ved at gennemføre forskning i egen organisation. *Klinisk sygepleje*(1), s. 72-80.
- Kristensen, C. J. (2019). *Metoder i samfundsvidenskaberne* (2 udg.). (M. A. Hussain, Red.) Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Lindén, G. (1983). *Kan børn skifte forældre?* København : Ny Nordisk Forlag Arnold Busk .

- Macaskill, C. (2002). *Safe Contact? Children in permanent placement and contact with birth relatives*. Lyme Regis: Russell House Publishing.
- Moesby-Jensen, C. K. (Red.). (2017). *Når professioner samarbejder - praksis med udsatte børn og unge*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Monrad, M., & Sørensen, K. M. (2022). Fagligt skøn. I A.-K. E. Henriksen, H. S. Nielsen, & H. B. Antczak (Red.), *Socialfagligt arbejde med anbringelser - en grundbog* (s. 131-148). København: Akademisk Forlag.
- Nissen, M. A., Trolborg, L. M., Christensen, H. L., Vidkjær, M., Mahs, B. M., Højer, M., . . . Jespersen, L. J. (9. januar 2024). *Partnerskab: Anbragte børn får ret til pause fra deres forældre - men hvordan ved vi, om det er deres behov?* Hentet fra Altinget: <https://www.altinget.dk/social/artikel/partnerskab-anbragte-boern-faar-ret-til-pause-fra-deres-foraeldre-men-hvordan-ved-vi-om-det-er-deres-behov>
- Poulsen, B. (2019). Semistrukturerede interviews. I C. J. Kristensen, & M. A. Hussain (Red.), *Metoder i samfundsvidenskaberne* (2 udg., s. 97-116). Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Quinton, D., Rushton, A., Dance, C., & Mayes, D. (2. April 1997). Contact between Children Placed Away from Home and their Birth Parents: Research Issues and Evidence. *Clinical Child Psychology & Psychiatry*(2), s. 393-414.
- Rasmussen, P. S., Jensen, H. L., Anderberg, E. M., & Villumsen, A. M. (2023). *Samvær mellem børn i anbringelser og deres forældre; videnssamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv*. København K: VIVE.
- Ringø, P., & Christensen, M. (2022). Anvendt videnskabsteori. I M. Engen, P. Østergaard, C. F. Svensson, & V. B. Nielsen, *Problembaserede undersøgelser på socialrådgiveruddannelsen* (s. 115-130). København: Hans Reitzels Forlag.
- SAMVÆR: Støtte og udvikling i udsatte børns hverdagsliv (SOUL)*. (8. maj 2024). Hentet fra <https://www.en.soc.aau.dk/research/scopas/samvaer>
- Schwartz, I., & Warming, H. (marts 2023). Børnesyn og inddragelse. *Dansk Pædagogisk tidsskrift*, s. 18-29.
- Social- og Boligstyrelsen. (2023). *Håndbog om barnets lov*. Odense: Social- og Boligstyrelsen.
- Social- og Ældreministeriet. (2021). *Aftaletekst Børnene Først*. København K: Social- og Ældreministeriet.
- Sunesen, M. S. (2020). *Sådan laver du undersøgelser; videnskabsteori, metode og analyse*. København K. : Hans Reitzels Forlag.
- Tanggard, L., & Brinkmann, S. (2020). *Kvalitative metoder, en grundbog* (3 udg.). København: Hans Reitzels Forlag.
- Thagaard, T. (2004). *Systematik og indlevelse - En indføring i den kvalitative metode*. København: Akademisk Forlag.

Thualagant, N. (2018). Kontekstualiserede casestudier. I C. J. Kristensen, & M. A. Hussain (Red.), *Metoder i samfundsvidenskaberne* (2 udg., s. 343-356). Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Warming, H. (2005). *Har andre plejebørn det som mig?* København : Frydenlund.

Warming, H. (2011). *Børneperspektiver, Børn som ligeværdige medspillere i socialt og pædagogisk arbejde*. København: Akademisk forlag.

Zeeberg, B. (2014). Marginaliseringsprocesser i velfærdsprofessionernes arbejde med børn og unge. I A. Villumsen, & A. Højholdt (Red.), *Marginalisering, metode, videnproduktion : billeder på velfærdsprofessionernes arbejde med børn i udsatte positioner* (s. 33-50). Århus: Viasystime.

Lovtekster og bekendtgørelser

Barnets lov, Nr. 83 af 25/01/2024. Justitsministeriet. Lokaliseret d. 8.5.2024. [Barnets lov \(lovportaler.dk\)](#)

Bekendtgørelse af FN-konventionen af 20/11/1989 om Barnets Rettigheder, Nr. 6 af 16/01/1992. Udenrigsministeriet. Lokaliseret d. 8.5.2024. [Bekendtgørelse af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder \(* 1\) \(aau.dk\)](#)

Lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, nr. 750 af 19/10/1998, jf. lovbekendtgørelse nr. 138 af 26/01/2022. Justitsministeriet. Lokaliseret d. 8.5.2024. [Lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention \(aau.dk\)](#)

Bilag

Nr. 1 – Vignetundersøgelsens besvarelser

Nr. 2 – Udskrift af fokusgruppeinterview